

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 1-501-90	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	----------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Banditák.

Azt senki sem mondhatja, hogy nálunk banditizmus garázdálkodik, de hogy banditák itt is, ott is felbukkannak, azt az ujságok szenzációs tudósításáiból a vak is láthatja. Nem arról van már itt szó, hogy emberek lopnak, rabolnak és gyilkolnak, mert ez mindig volt, van és mindig lesz, hanem arról van szó, hogy fegyveres gonosztevők vakmerő és hovatovább szemtelen nyíltsággal támadnak meg csendőrt és rendőrt. Maga a közbiztonsági szolgálat is harc, de ez még nem jelenthet csatateret, amihez bizony az ismétlődő banditaesetek kezdenek túlságosan is hasonlítani.

Az ilyen banditalövdőzésnek nagyobb a visszhangja, mint sokan gondolnák és ez a visszhang kettős. Egyik az életét és vagyonát féltő társadalom lelkében rezdül meg, a másik visszhang pedig a gonosztevők világában harsog követésre biztató erővel. A tisztességes társadalom megviselt idegei nem maradnak érzéketlenek az ilyen banditaharcok nyomán, a gonosztevő-társadalom pedig nemesak példákat, hanem bizonyos tágabb lehetőségeket is lát abban, hogy a betörő-felszerelést ki lehet egészíteni pisztollyal. Egy-két ilyen eset még nem jelent semmit, de a harmadik már feltűnő, a negyedik pedig felnyithat egy oly alvilági zsilipet, aminek minden körülmények között zárva kellene maradnia. Egyáltalán nem vágyódunk amerikai hírnévre, ahol a mindennapos közbiztonsági szolgálat megszokott fegyverei között a géppuskát is megtalálni: Amerika megengetheti magának az úgynevezett gangszterkülönlegességet s talán még hasznát is látja abban, hogy legalább ez a valami jut neki a romantikából, nekünk azonban nincs erre semmi szükségünk.

Nekünk feltétlen rend kell, hogy a tolvaj csak surranva merjen lopni, a rabló remegve gondoljon arra: hátha rendőr, csendőr kerül az útjába és egyetlen gonosztevő ne akadjon, aki azzal a gondolattal vágja zsebre a revolvert, hogy ha éppen úgy alakul, hát majd belelő a közbiztonság emberébe. A gonosztevőknek ezt a mostanában lábra kapott vakmerőségét, ezt a nyílt harckeresését csírájában kell elfojtani és összetörni.

Van erre nekünk ezernyi módunk és eszközünk. Aki gondolkodva olvasta néhány ilyen banditaeset történetét, a tanulságok egész sorával lett gazdagabb. Vegyük most csak a két legszembe szökőbbet: sok a lőfegyver gonosztevőkészben s a gonosztevők meglehetősen háborítatlanul jönnek-mennek egyik helyről a másikra. Felsorolhatnók most itt a tennivalókat: szüntelen, szívós, szemfüles kutatás lőfegyverek után, igazoltatás, igazoltatás és százszor igazoltatás, meg a többi tennivaló, de hiszen ezekkel minden csendőr tisztában van. Aki a folytonos oktatás meg a gyakorlati esetek tapasztalatai után sincs vele tisztában, annak hiába is prédikálnánk, attól nem lenne sem okosabb, sem lelkiismeretesebb.

Valami másra akarjuk újból és újból felhívni a figyelmet. Ha előrelátó, óvatos, mindenképpen alapos és jó megelőző szolgálat ellenére mégis szembekerülünk egy-egy banditával, annak olyan leckét kell adni, hogy száz évre megjegyezze magának az egész alvilág. Ez a lényeg az egész kérdésnek. Valami olyasmiről van itt szó: ki a legény a gáton? Ki az ügyesebb, ki a bátrabb, ki a keményebb?

A csendőrnek megvan ehhez a fegyvere és a puskánál is hatalmasabb másik fegyvere: a törvény. Megvan a jogi és más elméleti képzettsége, de a legfontosabbat neki kell önmagából adnia: ügyességét és még valamit, aminek ez a legtalálóbb neve: virtus. Ez vezette a magyar katonát annyi dicsőséges hadigyőzelemre s ezt itthon, a biztonság harcterén sem nélkülözhetjük. Hiába tudója a csendőr utasításoknak és törvényeknek, hiába rajta a fegyver, ha a veszélytett szemfülesség és virtus elkallódott belőle. Ezért kell vigyázni arra, hogy a józan értelmet, a született virtust a töméntelen paragrafus meg ne bénítsa az emberekben. A hiányos tudás óriási hátrány s talán bűn is a mi szolgálatunkban, azok még kevesebbet érnek, akik álmukban és visszafelé is el és felmondják ugyan a leckét, de a cselekvés ösztönét és természetes lendületét megfojtotta bennük a paragrafus.

Nekünk cselekvő, természetes észjárású és mozgású csendőrökre van szükségünk. Derék, keményfajú magyar legényekre, akiknek meg kell oldani ezt a lényegében nem egyszerű kérdést s mi biztosak vagyunk, hogy tudni fogják a módját annak. Egy-két lecke... egyszersmindenkorra elintézi ezeket a modern betyárokat.

Lakossággal való bánásmód.

Írta: Revisnyei REVICZKY ZSIGMOND százados.

Ahányszor a Szolg. Szab. 18. §-át olvasom, önkénytelenül is szeretném annak egyes pontjait kellőképpen átalakítani és a polgári lakosságra vonatkoztatni. Érthető is, hiszen a csendőrök, de különösen a közbiztonsági szolgálatot teljesítők, életük legnagyobb részét szolgálatban és szolgálaton kívül a polgári lakossággal érintkezve töltik el.

Bár a Szut. tömören összefoglalt támpontokat nyújt a lakossággal való helyes érintkezésre és a helyes bánásmódra, mégis szükségesnek látom, hogy ezzel a kérdéssel bővebben foglalkozzam, Kétségtelen, hogy az emberekkel való helyes érintkezéshez érzékkel kell rendelkezni, mondhatnám: ezzel a képességgel születni kell, de az is, akinek ez a képessége nincs megadva, kellő irányítással, valamint a helyi és személyi ismeretek fontosságának helyes gyakorlati értelmezésével, könnyen elsajátíthatja.

A csendőr a fennálló szabályoknál fogva nem szolgálhat ott, ahol született, vagy felnevelkedett, ahol alkalma volt egész életén keresztül környezetét, barátait és azokon át a falu és környék lakosságának szokásait, érzékenységét, öntudatát stb., tehát egész mentalitását megismerni. Igen, de éppen ezen elvnel fogva, hogy megőrizhesse csendőri pártatlanságát, hogy eljárásában a részrehajlatlanság és elfogulatlanság vezérelje, új környezetbe, új légkörbe kerül, más nemzetiségű, foglalkozású és életfel-

fogású, tehát másképpen felépített emberek közé, akinek az érzékenysége, az önérzete, a szokása stb. más, mint volt régi környezetének és volt vidéke lakosságának.

Nem lehet tehát a csendőrnek egy sémára végeznie sem a magán, sem pedig a szolgálati érintkezését. Feltétlen semlegesség megőrzése mellett a határozott, de helyesen megválasztott fellépésével a csendőrség tekintélyét kell, hogy megőrizze. Tekintettel arra, hogy a csendőrség szolgálatát a városok határain kívül végzi, ne tévessze szem elől, hogy földrajzi elhelyezkedésünknel fogva legnagyobb részt földjéhez ragaszkodó földműves osztály között éli le életét, amely osztálynak nagyobb része kis végzettségénél fogva is feltétlenül vezetésre és irányításra szorul. Mondjuk tehát úgy, hogy a lakosságot nevelni kell.

A nevelés tulajdonképpen három részre osztható és pedig testi, értelmi és erkölcsi nevelésre. Kérdem tehát: nekünk melyikkel kell foglalkoznunk? A válasz az, hogy az értelmi és erkölcsi neveléssel.

Ahol éppen a jó személyi ismeretünknel fogva az egyén jóindulatáról meg vagyunk győződve, ott az értelmi nevelésre kell a súlyt helyezni, ott pedig, ahol az értelmi színvonal megvan, de a jóakarát hiányzik, ott az erkölcsi nevelésnek kell kidomborodnia.

Ezek szerint tehát az értelmi nevelést nevelő tanításnak, az erkölcsi nevelést pedig fegyelmezésnek nevezhetem. Népszerűen megvilágítva tehát az

Két legény az országúton.

Írta: CSURKA PÉTER.

Két rab. Két fakóarcú fiatal legény, kiért az országútra, feslett gúnyájukból fujta ki a déli szél a tömlőszagot. Hat hónapot ültek a szerelem miatt. Az egyik a mátkáját késelte meg, a másik a riválisát verte félholtra.

— Soha többet, komám! — mondta az egyik.

— Na én se, pajtás!... Kétsé se hordok magammal ezután!... Csak mán kapnánk valahol valami munkát!... Mit gondolsz, beszámít ez a hat hónap a „legetemációnkba“?

A másik felvágta barna fejét a nap felé, kicsit gondolkodott.

— Hát nem igen dicsekszünk vele!... Nincs a hátunkra írva... Én különben se megyek vissza a falumba!...

Perzselt rájuk a forró júliusi nap. Az országút nyilegyenesen vágott belé a messziségbe. Tanyák lapultak meg tikkadt akácok hűsében, mint kiesi oázisok integettek feléjük és ők kiszaradt torokkal igyekeztek torony iránt. Falvak hallgattak lomb-

koszorúba burkolózva. Ködhalom aljáról gyermekkiáltás nyúlt feléjük. Fonnyadt kukoricás szélén ténen kérődzött, távolabb két ló egymásbafordult nyakkal delett a verőfényben, a kocsi alatt tarka rongypokrócon emberpár ült, a férfi ölegette az aszszonyt, aki jó ebédet hozott neki. A lábuknál keverékfaj kutya lihegett kiöltött nyelvvel.

Falun haladtak át, két szuronyos csendőr jött velük szemben. Az egyiknek szemet szúrt rongygúnyájuk, sunyi nézésük, bátortalanságuk. Megállította őket. Előkaparták a cédulát, melyet a börtönből kaptak, igazolták magukat. A csendőrök továbbengedték őket. A falu végén ittak a gémeskútból. Sokat, jóízűen ittak és mentek tovább.

— De hova is megyünk mi tulajdonképpen? — esett ki a bizonytalanság az egyikből.

— Majd csak látunk valami nagy uradalmat, bemegeyünk, munkát kérünk.

Az este utolérte őket. Telihold folyt szét az égen. Utánuk elkésett kocsi poroszkált. Mikor beérte őket, az egyik megállította a kocsit.

— Vegyen fel, szomszéd, bennünket, mi is abba az irányba megyünk!

A telihold világánál úgy álltak a kocsi mellett, mint valami élettelen vásári kép. A kocsis megijedt, hirtelen kurtára rántotta a gyeplőt, vágának eresztette a lovakat, csakúgy ficánkolt a kocsi hátsó része.

— Bolond, bolond! — mosolyogtak össze. — Pedig, ha tudná, hogy nincs jobb ember nálunk most a föld kerekiségén!

Mentek tovább, de járásuk egyre lassúbb, nehezebb lett. Két sáv kukoricás között heremező síklott jobbra be az úttól, a közelben szénaboglya áll rajta. Egyet gondolva, hangtalanul tértek le az út-

első esetben az értelmi nevelést felvilágosításnak is minősíthetem, ahol a csendőr az egyént (törvényértés esetében is) a tilalom okáról, céljáról és annak helyes eljárásáról meggyőzi. Második esetben a törvény őre az egyént saját törvényes akaratának rendeli alá.

A fegyelmezés alatt természetesen nem szigorúan a katonai vonatkozású fegyelmet kell érteni, hiszen a szó legszorosabb értelmében nem is lehet a lakosságot úgy fegyelmezni és itt találkoznunk azzal a fogalommal, ami megvilágítást kíván.

A fegyelmezés eszközei: a szeretet kivívása, a tekintély megszerzése, a jutalmazás és legvégül a büntetés. Kérdés, hogy ilyen eszközökkel élhet-e a csendőr? Igen. A szeretet a lakossággal való igazságos, pártatlan érintkezésből önként adódik akkor, amikor a nép szereti azt, aki tőle engedelmisséget vár. A tekintély megszerzése a tudás és a jó példaadással párosulva születik. Jutalmazás a csendőr részéről csak erkölcsi lehet, amikor a csendőr az elismerését fejezi ki és ezzel a megdicséért lelkében a boldog megelégedés érzetét ébreszti fel. Büntetés a Szt. 296. pontjában foglalt jogok, amelyek határfoka az egyén egyénisége szerint különbözik.

Láthatjuk tehát, hogy vannak eszközök a csendőr kezében, amelyekkel igen hasznos nevelő szolgálatokat is tud végezni. Azt mondhatná valaki, hogy az erkölcsi nevelés a tanító és a pap hivatása és nem a csendőré. Aki ezt mondja, valószínűleg nem gondol arra, hogy a csonka hazánk 8 millió

lakosa közül másfél millió olyan helyzetben van, hogy tanítóját csak a gyermekkorában látta, papjával pedig a születésekor, a házasságkötéskor és a temetése napján jött összeköttetésbe. Ez pedig az alföldi tanyai lakosságnak számottevő része, amely a rossz utak miatt, tavasszal és nyáron a nagy elfoglaltságában, ősszel az esőzés, télen pedig a hideg miatt teljesen el van szakadva a világtól. A tanyai lakos tehát legtöbbször a csendőrrel jut összeköttetésbe, hiszen csak a csendőr keresi fel őt. A csendőr lesz az tehát, aki az ilyen elhagyott lakosra serkentő, vigasztaló vagy fékező hatást lesz képes gyakorolni.

A sok veszély, mely minket minden oldalról övez, összetartásra int. A szolgálat végzése evégből ne csak testi és szellemi munka legyen, hanem legyen lelkimunka is. A csendőr a lakossággal történő érintkezése során nagy nemzetvédelmi munkát is végezhet. A lakosság, melynek környezetében él, nem az összességéből meríti bírálatát, hanem az egyénből ítél az általánosra. Világos tehát, hogy az egyének is törekednie kell arra, hogy a lakosság a csendőrségben ne csupán a felfegyverzett hatalmat lássa, hanem ismerje meg egy csendőrön keresztül is az egész testület erkölcsi nagyságát, az ország közbiztonságának megrendíthetetlen alapját, az úgynevezett nélkülözhetetlen, szükséges jót.

Más a városi, a falusi, más a tanult, a tanulatlan, a gazdag, a szegény, más az iparos és más a földműves gondolatvilága, természetes tehát, hogy a tömeglélektan részleteivel itt cikkem keretén belül

ról és belevájták magukat a boglyába. Nemsokára mélyen aludtak, harmateső verte a csizmájukat, négy darab csizmát, melyek párhuzamosan egymás mellett nyúltak ki a boglyából.

Pitymallatkor csendes „hóhá“-ra ébredtek. Kikászálódtak a széna közül. A pelyva beette magát ruháikba, hajukba és látták, hogy a boglya másik oldalán kocsi állt meg, éltesebb gazda zabolázta ki lovait és két leány gunnyasztott a kocsi-ülésen.

— Miért nem szálltok le mán?

— Vizes még a fű, édesapám!

— Hátha vizes is?... Tán féltitek a selyempipőteket?

Mind a két lány meztláb van, lustán nyujtóz-kodnak, zúgolódva szállnak le a kocsiról.

— Olyan nagy kedve telik benne édesapámnak, hogy térdig tiszta csatkosak legyünk!

— Egen hát!... Terítetek pokrócot, fröstökölünk!

A szőke legény rájuk köszön.

— Adjon az Isten jóreggelt!

Megszeppennek mind a hárman. Csak sokára viszonzozzák a köszönést, mikor már a barnaképi rab is előbujt a szénából.

— Ránkszakadt az éjszaka, megháltunk a boglyában. Messzire megyünk, nagy út van még előttünk.

Az öreg megtörüli kését, feláll, a lovak mellé megy, babrál velük, a két lány idegenül nézegeti őket. Nyeslett csend áll köztük.

— Szénahordás lesz? — törí a csendet a barna.

— A lesz, ha lesz! — felel az öreg immel-ámmal.

— No akkor legalább egy kocsit felrakunk mink ketten... A szállásért megdolgozunk!

— Majd elvégzem én a lányaimmal! — mordul az öreg.

És kifogja a lovakat, kiveti őket a heretorzsra, béklyóba veri első lábukat. És szólni se tud, mikor a két legény megkapja a kocsit, a boglya mellé állítja, egy pillanat alatt megerősíti a vendégoldalakat, az egyik bent terem a kocsiderékban, a másik felugrik a boglya tetejébe és rakják a kocsit. A két lány vihog befelé, megakad szájukban a falat. Néznek a legényekre, néznek az apjukra. Azután mindig a legényekre néznek, akik már ledobták magukról a kabátot, izmaik feszülnek. A szőke legény, pedrett kis szőke bajusza alatt mosolyog a barna lányra, az aranyhárom hajú leány a barna fiún legelteti tekintetét. Az öreg veri markába a pipát, szutyogtatja, rátölt, masinát ránt s azután szót vet a lányokhoz:

— Megvan a szakértelem!... Mink akár haza is mehetünk, jányim!

A két mezei virág erre felbátorodva levet. A két legény pedig megittasodva a szénaillattól, a régáhitott munkától, rakja a kocsit, a barnaképi dalt dudol, a szőke füttyel kíséri. A fűrj belepitypatylyol a nótába.

Estig betakarították a szénát, lekaszálták a még megmaradt heretáblát, égett kezükben a munka, egészségeseget nevettek, nótáztak és mikor napszállatban bementek a tanyába, az egyik kikapta a moslékos dézsát a lány kezéből, ellátta a malacokat, a másik megaljazott a lovaknak, rendbe hozta az istállót, felseperték az udvart. Közben főtt az udvar közepén bográcsban a csirkepaprikás.

nem foglalkozhatom. Világos, hogy éppen ezért nem lehet szó jelen esetben a gonosztevőkkel s általában a bűnözőkkel követendő bánásmódról sem, különben is ezt az utasítás kimerítően tárgyalja. Céлом tisztán az, hogy vezérfonalat adjak a tömegekkel való helyes érintkezés elveihez egy magasabb cél elérése érdekében.

Idéznem kell a Szolg. Szab. 18. §-ának egy-két mondatát, hogy utat találjak ismertetésem céljának kezdetéhez. Ha szigorúan vesszük, a polgári lakosságra is vonatkoztathatók a fenti §. egyes kitételei és pontjai, ahol az alárendelt szerepét — a törvények iránt — a lakosság, az előjáróét pedig a törvény őrei gyakorolják.

Legyen tehát a lakossággal való bánásmód igazságos, jóakaró, mindig következetes és az egyének sajátosságaikhoz a szükséghez mérten alkalmazkodó, adott esetben szigorú, de sohasem lealacsonyító. Ily formában megválasztott érintkezés ragaszkodást, bizalmat és feltétlen tekintélytiszteletet vált ki. A csendőr tehát hasson oda, hogy az örskörlete lakosságának lelkületét, hajlamait megismerje, hogy ennek szellemében azokkal helyesen érintkezni is tudjon.

Nem szabad megfeledkezni arról, hogy a csendőrök legnagyobb százaléka szintén a falvak földműves népe köréből került ki, de a csendőrség fogalmától el nem választható követelmények: tanfolyamok végzése, az önképzés fontossága és az

utóbbival párosult feltétlen szorgalom a lakosság átlagos műveltségének színvonala fölé emelte a csendőrt, ez viszont nem lehet ok arra, hogy az a tőle elmaradt népréteget lenézzék; sőt éppen ezért azokat irányítsa, gyámolítsa és a szükség szerint vezesse. A csendőrnek tiszteletet és bizalmat kell maga iránt ébresztenie.

Keresse az alkalmat a szolgálaton kívül is, hogy a jobbértésű, tehát nemesak a gazdag, vagy jobbmódú, hanem az egészen egyszerű, szegény, de kifogástalan erkölcsi alapon álló lakosság magánéletét is megismerje, érdeklődjék viszonyaik felől, oly módon és oly formában, hogy azok a csendőrben az irántuk érzett jóindulatot megérezzék.

Amint már említettem, a magyar tanyai földművesosztály a világtól elzártan él, éppen ezért a magyar ember igen hálás azzal szemben, aki irányában jóindulatot mutat és szorult helyzetében tanáccsal látja el. Nehéz feladat és nehéz munka, de érdemes foglalkozni vele.

Ebben látom én a csendőrség nemzetvédelmi hivatását. Kétségtelen, hogy sok ember nemzeti érzelmeit is akkor fogjuk felkelteni és felfokozni, ha támaszát elsősorban a csendőrben találja meg. Mindig voltak és lesznek, akik az uralkodó államhatalom közbiztonság-örében ellenséget látnak, de éppen ezért szükség van a helyes érintkezéssel a valódi helyzet megvilágítására, hogy azoknak a száma, akik így gondolkoznak, igen kis százalékra

— Hány hold a föld? — kérdezte az egyik legény falatozás közben.

— Nem sok!... Hűsz katasztrális!... — csámcsogott az öreg.

— Az szép!... Lehetne gyarapítani!

— Öreg vagyok már!... Meg minek?...

— Mindig aszongya édesapám! — méltatlankodott a nagyobbik lány, az aranyárga hajú. — Szegény édesanyám, míg élt, másképp gondolkodott.

Ettek, szótlanzkodtak és a tűzhely zsarátjának vörös fényén keresztül egymásra parázslott négy lobogó szempár.

— Feküdjünk le! — állt fel az öreg. — Mivel tartozok, fiaim?

— Jó szóval!... Még meghálnánk itt az éjszaka!... Ezt engedje meg!... Nem megyünk mink be a házba!... Csak itt az eperfa alatt, vagy az istállóba...

Mérhetetlen magasságokba lebegett már fent a fiastyúk és a hold tejszínűre meszelte be az égi tájakat, midőn az egyik legény megdörzsölte szemét, felült fektében, megérintette a másikat.

— Kelj fel, pajtás!... Gyere, csináljuk meg reggelre a kerítést!... Istentelenül el van hagyatva ez a tanya!... A kerítés sok helyen kidőlt!... A kút-gém düledezik!... Az istálló hátsó falával is tenni kellene valamit, mert maholnap kidől... Legalább megemlegetnek bennünket!

Szó nélkül ugrott fel a másik és azonnal munkához láttak a ragyogó holdfényben. Szótlanul dolgoztak. Reggelre ki volt javítva a kerítés, rendbehozták a kút környékét, megtámasztották a rogyadozó istálló falát. A kertből kiszedték az útilaput, a bürokköt, büdöskővirágot, kutyatejet. Az öregember, midőn kibújt az eresz alá, eltátotta a száját, a két leány pedig tűzbeborult arccal nézte a két legényt.

— Hát köszönjük a szállást, köszönjük a kosztot, most már odébb megyünk! — nyujtották búcsúzóra kidolgozott kezüket a legények.

És már mentek is, mielőtt bármelyik is szólhatott volna nekik. Mentek a dülőúton, vissza se néztek. A két lánynak a torkába ugrált a szíve, szavakat kerestek és üresen kongott a lelkükben valami. Az aranyhajú sírósan szólt később:

— Édesapám!

— Édesapám, ne hagyja elmenni őket! — csillagzott a szeme a másiknak is.

Az öreg pipát szutyogtatott, komótosan rátömött.

— Jányaim, hászen azt se tudjuk, hogy ki ijafija egyik se.

— Ég a kezükben a munka!...

— Jóravaló mindegyik!... Úgyesareú, okos-zavú mindegyik!

— Maholnap nem bírja már a kaszát, kapát édesapám!

Hulltak az érvek, mögöttük az egy nap alatt megérett szerelem kandikál ki. Végre az öregember megtört.

— Hát nem bánom, na!... Majd meglátjuk!... Kiáltsatok utánuk, hívjátok vissza őket!

Jöttek vissza a dülőúton, kiki a párjával. A déli szél cibálta, fodrozta a lányok szoknyáit és arra hozta a messzi falu reggeli harangszavát.

Az öreg ember lopva könnyet törült ki a szeméből. De erős volt, kemény akart lenni!

— Hát gyerekeim, itt az eperfa alatt megfrüstedünk, oztán dologhoz!... Holnap nyomtatunk, a szérút kell rendbehozni!... Jányaim, tik meg a zsákokat teszitek rendbe!... Vasárnap pedig beme-gyünk mind az öten a faluba!... Na, had lám, hogy mozogtok?!...

zsugorodják össze és a lakosság azokban látja az el-
lenséget, akik az állam pilléreit megingatni
akarják.

A magyar ember önérzettel és büszkeséggel szü-
letik. Nincs talán a földnek oly önérzetes népe,
mint a magyar. Ezt a büszkeséget és magyar öntu-
datot ápolni kell, ügyeljünk tehát nagyon, hogy
durva indulatkitörésekkel ne bántuk a lakosságot,
mert ilyen fellépés méltóságáról letaszítja a
csendőrt. Ez soha jóvá nem tehető hiba, mely a
megsértett emberben élete végéig el nem oszlatható
gyűlöletet ébreszt az egyes csendőrön keresztül az
egész testület iránt.

Higgadt, nyugodt fellépés sokkal többet ér,
mint a rosszul értelmezett „erélyességet“ célzó szid-
almazás. Ahol a törvények iránti tiszteletlenség,
határozott konokság és rosszindulat mutatkozik a
nemzet, a törvény, az egyenruhát viselő és tör-
vényt védő egyén ellen, ott természetesen csak ha-
tározott erélynek lehet helye, de csak törvény-
engedte eszközökkel.

A személyes példaadás a bizalomkeltésnek és a
tekintély megőrzésének elengedhetetlen és főfel-
tétel. Milyen visszatetsző például és mily káros az

egész testületre az, amikor a másokat közlekedési
kihágás miatt feljelentő csendőr saját kerékpárján
szolgálaton kívül a falu főutcáján kerékpározik s
a falú népe látja, hogy a csendőr kerékpárján sem
névtábla, sem prizma, de még csengő sincsen.
Ehhez, azt hiszem, bővebb magyarázatot fűznöm
nem kell. Ilyen csendőr tekintélyt és tiszteletet
soha el nem ér. Lehet, hogy a faluban „félni“ fog-
nak tőle, de tisztelni és benne a törvény igazi őret
elismerni nem fogják soha.

A mi szolgálatunk elég nehéz és bizony sokszor
látzólag hálátlan szolgálat. Hálátlan azért, mert
népünk nagy része nem tud tárgyilagos szemüve-
gen át ítélni, hanem egyszersmindenkorra levonja
a következtetést azzal szemben, aki jogtalan egyéni
érdekeit keresztelni igyekszik és szabadságának
törvényellenes kilengéseit fékezni akarja. A csend-
őrnek jut az a nehéz szerep, hogy örskörletében a
törvénytelenégeket irtsa és ilyenek elkövetői ellen
a szükséges lépéseket tegye. Helytelen azonban
ezt a kötelességet taposómalomszerűen, csak a sza-
bályok rideg betűi szerint végezni. Az ideális el-
gondolás az, hogy ha már a csendőr valakivel szem-
ben szolgáltilag eljár, azt feljelentette és annak
következtében az megtorlásban részesült, találjon

módot arra, hogy egy más alkalommal a feljelentett egyén a csendőrben segítő társát találja meg.

Olvasóim közül egyesek bizonyára azt gondolják magukban, hogy ez szép elképzelés, de keresztül-vihetetlen. De hát mi van abban lehetetlen, ha egy járőr feljelent egy fuvarost azért, mert figyelmeztetése dacára kocsija névtábláját nem tette olvashatóvá, más alkalommal viszont a fuvaros kocsijának kereke kiesik, egyedül kínlódik a kerék visszahelyezésével és a csendőrrjárőr a kocsifelemelésében segítséget nyújt neki? Feltétlenül nemes gondolatok fognak felbújni a fuvarosbarát a csendőr iránt, akit eddig egészen más színben ítélt meg. Téves lenne ezt az eljárást népszerűség-hajhászásnak minősíteni, hiszen valamikor az angol nép sem látta rendőrében a törvénynek azt a megtestesült, de mégis közkedvelt örét, akit ma „Boby”-jának becéz.

Nekünk csendőröknek az egyéni érdekről is le kell mondani, mert ezt szolgálatunk így kívánja. Ezért az önfeláldozásért külön díjazást nem lehet követelni, mert az, aki a faji és nemzeti érdekek szolgálatáért külön díjazást vár, az nem közénk való. Találkoztam már olyanokkal is, akik kijelentették, hogy a rendet csak goromba eszközökkel lehet fenntartani. Ez a felfogás téves. A tömeg, melylyel a csendőr érintkezik, tud lelkesedni, jó irányt követni és átalakulni nemesak rossz, de jó irányban is, csak jó vezető, jó példa és ahol szükséges, eréllyel párosult, de amellet jó szív kell hozzá.

Ezen általános elvek előrebocsátása után nézzük meg közelebbről örskörletünk lakosságát. A főszűly a falu lakosságán lesz, hiszen ezzel érintkezik a csendőr a legnagyobb százalékban. A falu lakossága feloszlik a lélekszám arányában kis százalékban tanult középosztályra, földművesekre, iparosokra, munkásokra (napszámosokra), kereskedőkre és szellemi munkásokra.

A középosztály: Érettségizett, vagy főiskolai végzettségű egyének összessége, az ország gerince, tehát a közbiztonság öréneke is igaz értékelője, világos tehát, hogy ez az osztály joggal kíván megbecsülést, tapintatot és jóindulatot.

Földművesek: Általában 6 elemít végzettek, kivételesen alsóbb gazdasági tanfolyamokkal rendelkezők. Látóköriük általában szűk, falujukban élnek le életük legnagyobb részét az eke-szarva mellett. Díszre a magyar fajnak, mert kiváló észjárásúak, kitűnő ítélőképességgel megáldva, ehhez hozzájárul gyors felfogásuk. Már a törpebirtokkal rendelkezők is rátartiak, önérzetesek és felebarátjukat tisztelik. Igen nagy akaraterővel, szorgalommal rendelkeznek, szívósak, áldozatkészek, bátrak, magukkal szemben szerények és kisigényűek, de vendégszeretők. Általában vallásosak, nagy százalékuk tekintélytisztelő. Szép szóval igen könnyen hajlíthatók s minden áldozatra képesek. Továbbneveléssel a magyarság legértékesebb anyaga. Hosszú oktatótisztai tapasztalatom alapján megállapíthatom, hogy ez a legkiválóbb csendőrranyag. Nagy követelményekkel szemben megállja a helyét, fegyelmezett és további feladataiban is igen jól megfelel. Misem természetesebb, hogy ez a réteg jóindulattal könnyen vezethető és jó irányban befolyásolható.

Iparos: Általában 6 elemít végzett és kiegészítőleg tanone- vagy ipariskolát. Ma már találkozunk nagyobb számban 1—4 középiskolai végzettséggel

rendelkezőkkel is. A legnagyobb hiba, ha tömegében hazafiasság szempontjából nem tartja őket valaki teljesértékűnek. Néha ingadozó, mindig politizálásra hajló, egyszerű felfogású és gondolkodású, minden iránt érdeklődő, általában tudálékos, a külsőre sokat ad, többnek szeret látszani, mint társai. Mások tekintélyét és végzettségét nem szívesen ismeri el. Egyébként igen önérzetes, nagyobb igényekkel rendelkező. A társadalmi rend szigorú kritikusa. Vezetése erélyt, következetességet és jó példaadást igényel.

Munkás: (Vagyontalan iparos és földműves, napszámos vagy cseléd.) Iskolai végzettségük kevés, életszínvonaluk alacsony. Izgatásra fogékony alany, de türethetőbb életviszonyok közé kerülve, ügyes vezető által irányítva, levetik nemzeti szempontból rossz tulajdonságaikat. Hálásak annak, aki velük szemben megértő és érdekeik előmozdításában közbenjár. Meggyőző szóval és jó tettekkel könnyen átalakíthatók. Ebben az irányban kifejtett kísérletek már szép eredményeket is hoztak.

Láthatjuk tehát, hogy a foglalkozás szerinti csoportoknak is megvannak a maguk különböző sajátosságai, nem lehet tehát egyformán kezelni őket, hanem az elmondottak alapján mindenkinek látnia kell, hogy kiktől mit várhat és kit hogyan lehet jó irányban befolyásolni. Ez a feladat nem lesz nehéz, különösen pedig az idősebb altiszteknek nem, akik a legénység irányításával, nevelésével foglalkoznak.

Szándékosan vizsgáltam a lakosságot foglalkozási csoportok szerint, mert ez az elsőrendű szempont, de éppen olyan fontos azt nemzetiségi szempontból is vizsgálni, mert az egyén magán hordja nemzetiségének jellegzetes tulajdonságait. Nézzük azokat egyenként, magunkat is beleértve.

Amint említettem, csonka hazánkban kevés az idegen nemzetiségű. Találunk a magyarokon kívül németet (svábot), tót, kis százalékban szerb lakosságot. Nézzük meg ezek faji tulajdonságait és annak megismerése után vessük össze a foglalkozási tulajdonságaikkal.

Magyar: Kitűnő észjárású, hevülékeny, lelkesedő, harcias. Ha érzi, hogy azok, akik vezetni hivatottak őket, gondoskodnak róla, tűzbe megy értek. Ellenkező esetben csökkönyössé, közömbössé válik. Nem bírja a sanyarúságot, szeret dolgozni, különösen akkor, ha elismerést kap érte. Önérzetes, érzékeny lelkületű és igazáért pereskedésre is hajló.

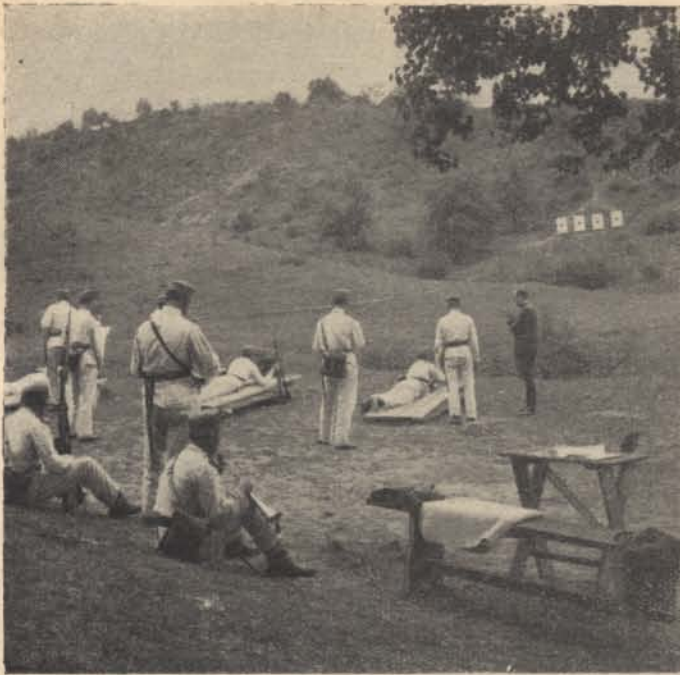
Német: Lassúbb észjárású. Nyugodt vérmérsékletű, fölényes modorú, szorgalmas, az élet terheit kitartással viselni képes, számító, de ma már igényesebb izgatók által alkotott csoportokban hiányos.

Tót: Nehezebb észjárású, kiegyensúlyozott vérmérsékletű, sodrábó nehezen billen ki, a fáradságot megadással tűri, megalkuvó, kisigényű, általában ragaszkodó, hűséges, vezetőjét vakon követő, vallásos nép.

Szerb: Hevülékeny, nagy nemzeti öntudatú, érzékeny, kisigényű, lemondani tudó, fanatikus nép.

Ha ezek előrebocsátásával egybevetjük a fenti tulajdonságokat, két csoportot alkotunk és pedig a szerzett tulajdonságok és az örökölt tulajdonságok csoportját, ezt az utóbbit nemzeti tulajdonságnak is nevezhetem.

Az előbbi formálható, de az utóbbi mint örö-

(Lengyel fhdgy. felv.)

költ tulajdonság, egyáltalában nem, vagy csak igen kevés eredménnyel alakítható. Odajutottunk tehát, hogy ezekhez a tulajdonságokhoz a csendőrnek akár szolgálati, akár magánérinkezésben, a törvények keretében alkalmazkodni kell, mondjuk úgy: a nép „gyengéjét” figyelembe kell vennie.

Gondoljunk csak arra, hogy mennyi fegyverhasználatnak, vagy egyéb kellemetlenségnek lehetett volna elejét venni, ha tekintetbe vette volna a csendőr az illető nép lelkületét is.

Nem utolsó helyen kell említsem a gyermekek iránti szeretet ébrentartását. Ha egy-egy gyermek köszön a járőrnek, vagy csendőrnek, fogadja azt szívélyesen és ne hagyja figyelmen kívül, mert ezzel kiöli a gyermekből a tiszteletet növelő érzést. Itt él előttem az az eset, mikor egy csendőrnép alkalmazásával a csendőrszázadot templomba vezettem. Egy kisfiú a járda szélére állt és onnan kis bokáját összevágva tisztelgett. Mi sem természetesebb, hogy a kisfiú üdvözlését barátságosan fogadtam. A gyermek boldogsága leírhatatlan volt, anyjához szaladt és sugárzó arccal újságolta, hogy „anyukám, látta? — visszaköszönt”. Azóta is, ha csak módjában van, a csendőrszázad hűségese kísérelje. Meggyőződésem, hogy fiatal szívében felébredt a testület iránti szeretet és élni fog addig, amíg valaki ezt a gyermeki lelket rideg visszautasítással el nem riasztja. Áll ez természetesen a felnőttekre is. Akik a csendőrt tiszteletteljesen üdvözlnek, kapják meg ők is viszonzásul a hasonló üdvözlést és ne legyen önérzetük egy fölényes fejbiccentéssel megtaposva.

Ezt a fejtegetést még oldalakon keresztül folytathatnám, de céloom tisztán csak az volt, hogy soraimmal felébresszem különösen a nevelni hivatott idősebb altisztek figyelmét, hogy ebben az irányban is oktassák alárendeltjeiket, hiszen az élet sok ilyen példát sorakoztat fel. Még csak annyit említek meg, hogy a lakossággal történő érintkezésünkénél mindig az az elv kísérjen minket: „Bánj mindenkiel úgy, ahogy hasonló esetben szeretnéd, hogy veled bánjanak.”

Harszerű lövészet tanulságai.

Irta: KULCSÁR LAJOS százados.

Ha a csendőrségi fegyverhasználat statisztikáját olvassuk, azt tapasztaljuk, hogy gyakoriak az eredménytelen löfegyverhasználatok. Ennek okát kutatva, azt hiszem, nem járok messze az igazságtól, ha azt állítom: azért, mert a csendőr löfegyverét csaknem mindig állva használja. Az emberben levő hibák után ezt tartom a legkiemelkedőbb oknak. Megpróbáltam ellenőrizni feltevésemet. A salgótarjáni gyalogtanalosztály járőrtársi iskolájában a folyó évben lefolytatott harszerű egyes lövészet alábbi tanulságai azt a hitet keltik bennem, hogy feltevésem helyes.

Három, két főből álló, egymástól független, a céljátékot nem ismerő járőr az alábbi egyforma feltevés alapján végezte a lögyakorlatot:

A váci fegyházból három, gyilkosságért életfogytiglan elítélt fegyver a fegyőr leütése után annak puskáját és löszert magukhoz véve, Salgótarján felé menekülnek s valószínű, hogy a Karancs hegység erdőin keresztül akarnak a határon túlra jutni. A somoskövöljfalui csendőrszázad parancsnoka ma reggel ezen fegyverek elfogása végett ezt a járőrt vezényelte ki, azzal a feladattal, hogy a harszerű löveget kutasdák át, majd azután tartsanak test az úrbéres kőbányánál a Karancsra vezető úton.

A gyakorlat lefolyása: Amint a járőr egy vízműsásból, puskáját kézben tartva felbukkant, az az egyik terephullám mögött megpillantja a három fegyverest (3 szökellő alak), kik a járőrt szintén meglátva, futásban keresnek menekülést az országhatár felé. Miután más mód nincs az elfogásra, a járőr löfegyvert használ a szökött fegyverestek ellen.

Megjegyzés: A terep erősen fedett, bokros, fás és vízműsásos. A járőr tagjai egyformán jól kiképzett próbacsendőrök, a gyakorlatra nem oktattak ki előzetesen.

Nézzük most már, a gyakorlatot egymástól függetlenül végrehajtott, három járőrnek az eredményét, ami minden írásnál beszédesebb:

Járőr	Milyen testhelyzetben lett	Célok mutatkozási ideje	Kindított löszert fejtentit:	Eltűzött löszert	Alakok száma	Eltalált alakok száma	Találatok száma	Cél-távolság
A	Fekve			6+8		2 (66%)	6 (40%)	
B	Állva	40"	10—10	9+10	3	1 (33%)	3 (15%)	150 160 180 m
C	Térdelve			10+10		3 (100%)	12 (60%)	

Ha a fenti eredményeket értékeljük, azt tapasztaljuk, hogy a fekvő testhelyzetet választó járőr a célok eltűnéséig csupán 6+8 lövést tudott leadni s eltalált 2 alakot 6 találattal.

Ennek okai: A fekvő testhelyzet elfoglalása tart a leghosszabb ideig (a járőrtársa és a hosszú szurony is akadályozza ezen testhelyzet felvételét). Az egyik csőnek a lefekvés helyén nem volt kilövése, ennek elérésére 6 másodpercig küszört előre. A töltés, ürítés és újratöltés, miután a tölténytáskán rajta fekszenek s a könyökök sem szabadok, nehéz-

(Lengyel fhdgy. felv.)

kes. Puskatámasztéka csak az egyik csendőrnek volt, aki előre kúszott.

Az álló testhelyzetben tüzelő járőr a célok el-tűnéséig 9 + 10 lövést tudott leadni, eltalált 1 alakot 3 találattal.

Ennek okai: Az álló testhelyzet gyors elfoglalása, az azonnali kilövés, mindkét könyök szabad mozgása. Puskatámasztéka egyik csendőrnek sem volt. Az álló testhelyzet a legbizonytalanabb a lövésre. Az tapasztalható, hogy ezen testhelyzetben hajlamos mindenki a gyors, kevésbé célzott lövésre. A 9 lövést leadott csendőr az új tárat az újratöltés-nél leejtette, miáltal időt veszített.

A térdelő testhelyzetet elfoglaló járőr ugyanannyi idő alatt vette fel a testhelyzetet, mint az álló. Leadott 10 + 10 lövést, eltalálta mind a három alakot 12 találattal.

Ennek okai: A térdelő testhelyzet gyors elfoglalása, a bal könyöknek a bal térdre való feltámasztása, ami a töltés, ürítés és újratöltés alatt sem mozdul el, ennek folytán a cél ismételt megkapása gyors és nyugodt, könnyű a célzás.

A jobb kéznek gátlás nélküli szabad használata és az azonnali kilövés lehetőségei, még fedett terepen is, nagy előnyei ezen testhelyzetnek.

Az újratöltésnél az egyik csendőr itt is elejtette az új tárat, azonban annak felvétele a testhelyzetből kifolyólag idővesztés nélkül történt.

Ha már most a 3 járőr eredményét összevetjük, azt láthatjuk, hogy az adott helyzetben és az adott körülmények folytán a térdelő járőr tüzelése volt a leghatásosabb. Célravezető tehát, ha csak lehetséges (magas vetés, kukorica stb.), mindig kerülje a járőr az állva való lövést, de a fekve valót is akkor, amikor ellenséges tűz nincs és a célok csak pillanatokig mutatkoznak.

1870-1871 kezdve a tábori csendőrség felállítására nem a csendőrség volt hivatva, hanem a gyalog- és lovasezredeknek erre külön kiképzett altisztjeiből volt az felállítandó. Ezek megtartották rendes egyenruhájukat. Ismertetőjelül derékszíjszélességű vállsij volt számukra előírva, piros bőrből, rajta sárgaréz-címerrel. A vállsijon a járőrtáska függött, amely eredetileg csak a tábori csendőrség számára volt rendszeresítve. Különböztetésen teljesen olyan volt, mint a mai.

A spanyol polgárháború.

Irta: RÁSY BARNA ny. százados.

Félesztendeje, hogy a spanyol polgárháború eseményeit a Csendőrségi Lapokban ismertettük. Ez a cikk a január 1-i számban jelent meg és magában foglalja a nevezetesebb eseményeket múlt évi december hó első feléig.

Mi történt azóta?

Megírtuk ebben a számban, hogy az észak-spanyolországi frontot — Bilbao, Santander, Gijón — felgöngyölítették Franco tábornok csapatai s az északi fronton felszabadult tekintélyes erő — kerek százezer ember — már ott áll bizonyára a főarcvonal valamely részén, hogy megkísérelje kiero-zsakolni a döntő győzelmet.

Mint minden háború, a spanyolországi is, szolgált és szolgál meglepetésekkel. A várt nagy nemzeti offenzíva helyett december közepe táján azt a hírt hozták az újságok, hogy a köztársaságiak Teruelnél heves támadásba kezdtek. Teruel környékén 10 napon keresztül nagyszámú tank és repülőgép részvételével nehéz, véres csata folyt. Ennek a csatának első szakasza azzal zárult, hogy a köztársasági csapatoknak december 21-én sikerült Teruel elfoglalniuk.

Teruel azonban fontos hadászati pont és a nemzetiek ezen a ponton állottak legközelebb a tengerparthoz. Elvesztésébe a nemzeti hadvezetőség nem nyugodott bele. A zaragosszai arcvonallal erősítések érkeztek, a nemzetiek ellentámadásba mentek és 10 nap elteltével, Szilveszter estjén a nemzetközileg jól ismert Queipo del Llano tábornok a szevillai rádióon keresztül bejelentette, hogy a nemzeti csapatok visszafoglalták Teruel.

A visszafoglalás után mindenütt nagy lendületű nemzeti támadást vártak, de a haretéri jelentések 25—30 fokos hidegről és óriási hóviharokról számoltak be és amikor újabb 10 nap eltelt, Teruel megint a köztársaságiak birtokába került.

Újabb és újabb esapaterősítések érkeztek mindkét oldalról a Teruel körüli harcok színhelyére és Teruelért a hó és jégborította 1000 méter körüli hegyekben a spanyol polgárháború eddigi legnagyobb csatáját vívták. Dühöngő harcok folytak. Az újabb nemzeti ellentámadás sikerrel járt és január 26-án a nemzeti csapatok kiszorították Teruelből a köztársaságiakat.

A nemzetiek azonban megint csak nem sokáig örülhettek a visszafoglalásnak, mert 2 nap múlva erős köztársasági visszacsapás következett és január 28-án a nemzetiek újból kénytelenek voltak kiüríteni Teruel. A mindkét félre óriási veszteséggel járó harcok most kb. két hétig ellanyhultak.

Február 7-én Teruel közelében lejátszódott a polgárháború legnagyobb légi csatája, ahol a repülőgépek százai vettek részt. Ez a légi csata egyben bevezetője volt egy újabb nemzeti támadásnak. A nemzetiek haretéri jelentései naponként sikerekről számoltak be, de a térdnyeres alig volt számottevő. Végre február 22-én, amikor a nemzetiek már minden teruelkörnyéki magaslatot elfoglaltak, a köztársasági csapatok feladták Teruel. Február 22-én tehát Teruel újra a nemzetieké lett s a nemzetiek birtokában van akkor, amikor ez a helyzet-beszámoló nyomdába kerül. A Teruelért folyó har-

A spanyol polgárháborúból: Nehéz tüzérség állásban.

cok december 10-től február 22-ig tartottak s a város négy ízben eszerélt gazdát.

Ha megérteni és méltatni akarjuk a teruelkornyéki makacs harcokat, a rendelkezésre álló adatok és bizonyos logikai valószínűségek, feltételezések, majd pedig a későbbi események alapján kb. ezt a helyzetképet festhetjük meg:

Franco tábornok múlt évi november és december hó folyamán az aragoniai frontrészen Saragossától északra és délre vonta össze nélkülözhető erőit, hogy innen kiindulva, keleti irányban a tenger (Barcelona) felé nagyméretű offenzívába kezdjen. Ezt akarta megakadályozni a köztársasági hadvezetőség, amikor Teruelnél december 10-én támadását megindította. Ennél a köztársasági támadásnál felhasznált nagy erőkből arra kell következtetni, hogy a köztársaságiak hadvezetőségének (nem biztos, de feltételezhető!) más hadászati cél is lebegett szeme előtt. Az, hogy a tehermentesítésre hivatott offenzívát kedvező esetben kiszélesíti, esetleg döntő jelentőségű győzelemig tovább viszi.

E két (és csak valószínűsített) cél közül melyiket érték el a köztársaságiak?

Nem sikerült nekik győzelmet kivívniuk, mert igaz ugyan, hogy Teruel egymásután négy ízben is el, illetve visszafoglalták, de néhány kilométerre a városon túl nem jutottak és végül a város is a

nemzetiek kezén maradt. Így tehát az a reménység, hogy a terueli offenzíva döntő jelentőségű köztársasági győzelemmé növekedik, nem vált valóra. Kétségtelen azonban, hogy sikerült Franco tábornok előkészületeit megzavarniuk. A nemzetiek a Saragossánál összpontosított erőik nagy részét kénytelenek voltak — egyik-másik időpontban lázas gyorsasággal és erősen válságos helyzetekben — Teruelnél bevetni. Egyik, az első céljukat tehát elérték a köztársaságiak, de ezt is csak részben. Csak részben azért, mert a terueli harcok után alig két hétre, a nemzetiek mégis az eredeti saragossai körzetből kiindulva kezdték meg azt a támadásukat, amely őket egészen a tengerig előre vitte, s amelyről az alábbiak során beszámolunk. A terueli köztársasági offenzíva tehát csak elhúzta, de nem hiúsította meg a nemzetiek vezérkarának eredeti tervét.

Mielőtt a nemzetiek a nagy tavaszi offenzívájukat megkezdték, egy fájdalmas veszteséget kellett elkönyvelniök. A modern, 10.000 tonnás páncélos cirkálójuk, a „Balears“ március 7-én elsüllyedt. Felderítetlen, hogy a hajót — mint azt nemzeti részről állítják — orosz tengeralattjáró torpedózta meg, avagy — amint köztársasági oldalról állítják — a Balears egy a köztársasági tengeri erőkkal vívott harcban, ágyúlövésektől találva süllyedt el.

Ugyanebben az időben angol baloldali újságok

arról adtak hírt, hogy Németországból csapatszállítások folynak a nemzeti Spanyolországba. Ennek a híradásnak valódiságát éppen úgy nem lehet ellenőrizni, mint annak ellenkezőjét. Feltehető, hogy a nemzetiek márciusi offenzívájában a német önkéntesek száma növekedett, az olaszoké kb. változatlan maradt, sőt csökkent. Külföldi lapok a Franco haderejéről írva, megemlítették, hogy rendelkezésére áll egy teljesen érintetlen, újonnan megszervezett marokkói bennszülött hadtest és új idegen-légionárius alakulatok.

A köztársasági oldalon legerősebben az oroszok és franciák vannak képviselve, de jelentős a száma a német és olasz emigránsoknak, sűrűn érkeztek az utóbbi időben cseh önkéntesek is.

Március 5–9 között sűrű légitámadásokat indítottak a nemzetiek Barcelona ellen. Az első légitámadásnak több mint ezer halottja volt. Megtorlásul köztársasági repülők Sevillát és Salamancát bombázták. A sűrű légitámadások — mint rövidesen kiderült — egy nagy támadás bevezetését jelentették. A Saragossa—Huesca vonalából március 9-én előretörték a nemzeti csapatok és rövid időn belül olyan nagy terület birtokába jutottak, hogy a külföldi katonai szakkörökben is általános volt a meglepetés és csodálkozás. Az a nézet alakult ki ugyanis és azt bizonyították a spanyol polgárháború eddigi tapasztalatai, hogy a támadónak a modern fegyverekkel vívott harcban rendkívül nehéz a helyzete. Előremozgás csak nagy technikai fölény esetén s még úgyis csak akkor lehetséges, ha a tüzéség és harczi repülők lépésről-lépésre nyomon követik a gyalogságot, mert állandó tűz-zuhagot nélkül nincs előremozgás. Feltételezve természetesen, hogy a harcászat korszerű követelménye, a mély tagozódás megvan (tehát nem „frontvonal“, hanem hátrafelé sakkáblaszzerűen kiépített állások, fészkek, lépcsők stb.) s ha az ellenfél el van szánva arra, hogy állásában kitart.

Március 9-től 22-éig, azaz kereken két hét alatt a következő nagyobb városok, illetve hadászatiilag fontos helyek kerültek a nemzetiek kezére: Belchifa, Caspe, Alcanis. Először az Ebrótól délre, majd északra sikerült a köztársaságiak arcvonalát megingatni. Teruelről északra mozgásba jött az egész arcvonal. A köztársasági csapatok a francia határig terjedő hosszú, kereken 200 km-es szakaszon mindennél visszavonulóban voltak s hogy erről a gyorsirramú, nagyszerű nemzeti offenzíváról a sajtó keveset írt s a nagyközönség úgyszólván alig értesült, annak oka az volt, hogy ugyanazon a napon, amikor az idegenlégionáriusok hadteste Belchifébe bevonult, ugyanakkor Középeurópában olyan események mentek végbe, amelyek teljesen lefoglalták maguknak a sajtót és elterelték a nagyközönség figyelmét a spanyol polgárháborúról. E napon lépték át ugyanis a német csapatok Passaunál az osztrák határt és két-három héten át a német-osztrák események hatása alatt állott Európa. Csak mikor az izgalom-hullámok valamennyire lecsillapodtak, hallottunk megint valamit a spanyol front eseményeiről.

A nemzetiek előnyomulása feltartóztatathatlannak látszott. A köztársasági front közeli teljes összeomlását jósolták a lapok. Április 4-én a nemzetiek rendkívül véres harcok után elfoglalták Leridát. A francia népfront baloldali szárnya beavatkozásra akarta bírni a francia kormányt. A be-

avatkozás kérdése komolyan foglalkoztatta a francia kormányt, de végül is ezt a tervet Gamelin tábornok tanácsára elejtették. A francia határon át azonban soha eddig nem tapasztalt mértékben gördült át francia és orosz eredetű hadianyag a szorongatott köztársaságiak részére. Moszkvában újból igen erős tevékenységet fejtettek ki. Sztalin halálos ellensége ugyan Trockijnak, de a köztársasági Spanyolországot illetően bizonyos ponton találkozik véleményük. Trockij ugyanis nemrégiben kijelentette, hogy Spanyolországban könnyen hosszú időkre elvérezhetik a nemzetközi szocializmus. Ettől félnek Moszkvában is. Ezzel magyarázható, hogy március második felétől, a győzelmes nemzeti offenzíva megkezdése óta sűrű egymásutánban százszámra érkeztek orosz repülőgépek, tankok és légelhárító lövegek a leginkább veszélyeztetett katalán frontra.

A francia, de még inkább orosz erőfeszítés nem is maradt eredmény nélkül.

Április 6. és 10-ike között a nemzetiek előnyomulása meglátszóbbodott, a köztársaságiak ellenállása fokozódott. Miaja tábornok a viszonylag csendes madridi frontról három legjobb hadosztályát küldte az Ebrótól délre eső frontrészekre, hogy a nemzetiek sugáralakú előnyomulását, egyfelől Barcelona, másfelől a tengerpart irányába, feltartóztassa. Előbbi sikerült, utóbbi nem.

A Barcelona ellen irányuló támadás Móránál, ahol a köztársaságiak az Ebro hatalmas hídját felrobbantották, megtorpant, Tortosánál pedig végleg elakadt. Tortosa birtokáért több mint két héten át irtózatossá vált harc folyt, öldöklő kézitűsát vívtak a szembenálló felek. Április 12-én a sevillai rádió bejelentette Tortosa elfoglalását, de a nemzeti főhadiszállás ezt a hírt nem erősítette meg és Tortosa továbbra is a köztársaságiak birtokában maradt. Ennek az Ebro-menti városnak elfoglalása rendkívül fontos lett volna a nemzetiek számára, mert ez a város valóban „Barcelona kulcsának“ nevezhető.

Amikor a később valótlannak bizonyult hír Tortosa elfoglalásáról megérkezett, a helyzet olyan volt, mint 1936 decemberében Madridnál és 1937 tavaszán Guadalajaránál. Mindkét esetben hajszálnyira közelségben állottak a nemzetiek a döntő győzelemnek. Az igazságnak tartozunk azonban vele, ha megállapítjuk, hogy a köztársasági hadvezetés ha nem is tudta egyetlenegyszer sem a kezdeményezést a maga kezébe ragadni, ha hamarosan el is akadt minden offenzív kísérlete (Brunete, Teruel), kiválóan bizonyult mindazon esetekben, amikor valamit a tizenkettedik órában menteni kellett. Így volt Madridnál, Guadalajaránál s így volt most Tortosánál is.

Ha nagy térképet nézünk, amelyen hegyek és völgyek vonulata jól kivehető, azt látjuk, hogy Barcelona és Tortosa között keskeny sáv alakban síkság terül el. Ezt a síkságot nyugaton és Barcelonától északnyugatra magas, 2000 méteres körülzáró hegylánc védi. Ebből az irányból nagyobb hadműveletek úgyszólván lehetetlenek, illetve könnyen kivédhetők. Az előnyomulás csak a síkságon képzelhető el, amely azonban a hegylánc és tengerpart között húzódva, olyan mint egy sikkátor. Ha Tortosa és a Tortosától északnyugatra eső magaslatok nincsenek a támadó birtokában, úgy az előnyomu-

A spanyol polgárháborúból: Városrész a köztársasági csapatok kivonulása után.

lás Barcelona irányában csak méterről-méterre, óriási véráldozatok árán volna megvalósítható. A védelem ugyanis ezt a sikátort a mély tagozásban könnyen tudja tartani, a nyugatra eső hegyekben elhelyezett tüzérsége kénye-kedve szerint pusztíthat az előnyomuló gyalogság soraiban.

Tortosánál erősen véreztek az olasz önkéntesek és ebben az időben Rómában bizonyos fokú idegesség volt észlelhető. Bizonyos kül- és belpolitikai okoknál fogva Olaszországnak igen nagy érdeke fűződik hozzá, hogy a spanyolországi harcok — természetesen Franco győzelmével — mielőbb befejezést nyerjenek. Olaszország nagy áldozatot hozott ennek a győzelemnek érdekében.

A nemzeti hadvezetőség látván, hogy Tortosa elfoglalása, illetve Tortosán keresztül a Barcelona felé előnyomulás vagy egyáltalában nem, vagy csak óriási véráldozat árán lenne megvalósítható, az offenzíva főirányát áthelyezte úgy, hogy a tengerpartot — mindegy, hogy hol — elérjék és éket verjenek a köztársasági haderő közé. Ez teljes mértékben sikerült.

Április 11-én Aranda tábornok spanyol csapatai és az olasz „Littorio” és „Március 23” hadosztályok elérték a tengert, megszállták Vinaroz és Benicarló helységeket.

A köztársasági haderőt két részre szakították. Madrid és Barcelona szárazföldön már nem érint-

kezhettek egymással. Két héttel később a nemzetiek birtokába került az első, kikötőnek nevezhető hely: *Alcala de Chisvert* s ezzel a nemzetiek kezén lévő tengerparti rész kb. 60–70 km-re szélesedett.

Május hónapban a frontokon viszonylagos csend uralkodott. Az a reménység, hogy a köztársasági haderő kettévágása után a madridi front magától összeomlik, nem vált valóra. Sőt: Miaja tábornok Madridtól északra, valamint Teurel környékén is heves támadásokba kezdett, amelyek azonban hamar elakadtak.

Június első felében ismeretlen repülőgépek bombákat vetettek két kis francia határvárosra, *Aix les Thermes* és *Orgeixre*. A bombázás nagy izgalmat okozott a nemzetközi diplomáciai fronton. Francia baloldali körök a bombázással Francót vádolták, a nemzetiek viszont azt állították, hogy a bombákat a köztársaságiak oldalán harcoló szovjet-orosz repülők dobták a nemzetiek színével és jelvényével ellátott gépekről, hogy Franciaországot háborús lépésre kényszerítsék. Daladier francia miniszterelnök és hadügyminiszter személyesen vezette a vizsgálatot, de a valóságot nem tudták felderíteni. A francia kormány a baloldalnak a beavatkozásra irányuló követelését ezúttal is elutasította, a hasonló esetek megismétlődésének úgy vetették elejét, hogy erős repülőosztagokat vezényeltek a francia-spanyol határra és állandóan cirkáló repülőjáratokat létesítettek.

Június közepe táján a nemzeti előnyomulás üteme erősödött, Aranda tábornok csapatai veszteségteljes harcok árán bevonultak Castellonba. Egyidejűleg Castellon elfoglalásával a nemzetiek vízrebocsátották az elsüllyedt „Balears” pótlására új cirkálójukat, a „Navarrát”. Köztársasági oldalon Castellon elesét — mint annakidején Sant-Andrét — árulásnak tulajdonították és a castelloni frontszakasz paracsnokló tábornokát letartóztatták és haditörvényszék elé állították. A Castellonban elfogott köztársasági katonák számát 6000, az esetekét 4000 főben jelölte meg a salamancai jelentés.

Néhány nappal Castellon eleste után újabb nemzeti sikerekről számolt be a sajtó és pedig a frontvonal legészakibb részéről. Az Észak-Aragóniában álló 43. köztársasági hadosztály tízezer emberét Franco csapatai francia területekre szorították és elfoglalták *Bielsát*.

Valenciát június eleje óta naponta látogatják a nemzetiek repülőgépei és újabb francia-angol kereskedelmi gőzösök estek áldozatul a sűrűn hulló bombáknak. Az ilyen esetek most már olyan sűrűn fordulnak elő, hogy kezdenek megszokottá válni. A nemzetközi visszhang, amit keltenek, most már fátyolozott, gyenge. Az angol és francia kormányok megbeszéléseket folytattak ugyan, hogy milyen ellenintézkedéseket tehetnének, de ezek mindegyike az általános háború rémével fenyeget. Az angol kormány hivatalos nyilatkozatot adott ki, amelynek értelmében a spanyol kikötőkbe futó hajóknak számolniok kell a bombázás veszedelmével. „Ami persze nem azt jelenti” — mondja az angol hivatalos nyilatkozat — „hogy Anglia ne nyúljon minden diplomáciai békés eszközökhöz, amely alkalmasnak látszik a bombázásnak beszüntetésére, illetve a kereskedelmi hajók békés, zavartalan közlekedésére”. A gazdasági bojkott gondolata is felvetődik Francoval szemben. De mert úgy az angol, valamint francia hadianyaggyártásnak szüksége van bizonyos nyersanyagokra (*pyrit!*), ami Nyugateurópában csaknem kizárólag a Franco által megszállva tartott területekről szerezhető be — ezt a gondolatot elvetették.

Valenciában — a „kules” — Castellon eleste után, kezdetét vette a polgári lakosság elszállítása, egyes kormány-hivatalok Murciába költözködtek, a köztársaságiak pedig lázasan erősítik Valenciát, hogy „második Madriddá” tegyék.

A frontokon Castellon eleste után átmenetileg elesenedesült a harci tevékenység és Európában optimista hangú híradások jelentek meg arról, hogy a közeljövőben fegyverszünet várható, ugyancsak várható — annyi sikertelen kísérletezés után — az önkéntesek hazaszállítása. Az optimista hangulatot Olaszország magatartása váltotta ki. Olaszország mielőbb tető alá akarja hozni az angol-olasz egyezményt, amelynek tudvalevőleg első feltétele az önkéntesek hazaszállítása. Mussolini késznek nyilatkozott arra, hogy hajlandó tízezer olasz gyalogost hazaszállítani, még mielőtt a semlegességi bizottság megkezdi munkáját. A fegyverszünetet és békét váró bizakodó hangulat azonban nem mutatkozott tartósnak. Az elszállítás kérdése körül újra felmerültek mindama nehézségek, amelyek idáig is meg-

gátolták az előkészítő munkálatokat. Az érdekelt nagyhatalmak — Szovjetországnak is — aláírták ugyan az egyezményt, amelynek értelmében visszahívják a spanyol földön harcoló idegen önkénteseket, mégis a dolog csak vontatottan indul meg s ebben az időpontban, amikor e sorok nyomdába kerülnek — július első napjaiban — megint teljes elakadással fenyeget a semlegességi bizottság gőpezete.

Az okok?! — Sokfélék. — Taglalgatásuk megszire vezetne.

Mindkét oldalon félnek attól, hogy a külföldiek hazaszállításának ellenőrzését nem lehet kifogástalanul végrehajtani s hogy itt bizonyos kijátszási manővrozásra nyílik alkalom. Mindkét oldalon megvan az aggály, hogy az elszállítás végrehajtása a „másik oldal” előnyét fogja szolgálni. Különösen bizalmatlan a barcelonai kormány a visszavonási tervekkel szemben. „Ha a visszavonás komoly és becsületes volna — vélekedik a barcelonai kormány —, ha tisztán spanyolok állanának spanyolokkal szemben, akkor nagyon rövid idő alatt a spanyol köztársaságiak megint mindenütt hivatalukban ülnének.”

Mennyiben helytálló a barcelonai kormány eme állítása, illetve hiedelme? Ha tisztán spanyolok állanának spanyolokkal szemben, kinek javára dölne a harc? A nemzetiek vagy köztársaságiak győznének? Melyik oldalon áll a spanyol nép többsége?

Kérdések ezek, amelyek eléggé sűrűn foglalkoztatják az egész világ közvéleményét, de amelyekre az adott helyzetnél fogva a tények nem adhatnak vitát nem tűrő módon feleletet. Tények és tényekben gyökerező meggyőző erejű bizonyítékok hiányában mindenki pártállása és rokon- vagy ellenszenvje alapján válaszol ezekre a kérdésekre. Ha ezekre a kérdésekre a valóságnak megfelelő választ akarjuk megkapni, elengedhetetlen előfeltétele: az érzületet, pártállást, rokon- és ellenszenvet félretenni és helyükbe, illetve föléjük helyezni a tárgyilagos igazságkeresést. Természetesen még így is csak „valószínűségek” és nem a vitathatlan valóság birtokába jutunk.

Amikor 2 évvel ezelőtt Franco fegyvert fogott, hogy a kormányhatalmat megszerezze, egy olyan kormány kezéből akarta kiragadni a gyeplőt, amely parlamentáris úton jutott ennek a hatalomnak birtokába. Az utolsó választásoknál a népfront győzött. Vitathatatlan, hogy e mögött a kormány mögött ott állott a spanyol nemzet többsége. Ugyanúgy vitathatatlan azonban az is, hogy ez a kormány gyengének, tehetetlennek bizonyult választóinak szélsőbaloldali szárnyával szemben. Szélsőséges elemek a legradikálisabb földreformot, gyárak és üzemek azonnali kisajátítását követelték, sőt nemcsak követelték, de a kormány intézkedéseivel, reformterveivel mit sem törődve, önálló akciókba kezdtek. Joggal feltételezhető, hogy a „népfront” mérsékeltbb része — látva a lábrakapó és mindszélesebben terjedő anarchisztikus állapotokat — egy új választás esetén már elfordult volna a népfrontkormánytól. A „népfront” nemcsak szocialistákból, kommunistákból és anarchistákból állott, de felölelte a polgárságnak széles tömegét is. Ugyanolyan mértékben, ahogy a kormány tehetetlensége és balratolódása ki-

ütközött, ugyanolyan mértékben kezdett a népfrent polgári része „jobbfelé” tolni.

Ez a politikai visszakanyarodás mindig újra és újra visszatérő tipikus jelensége a spanyol történelem utolsó 20 évének. Egyben tragédiája...

Spanyolországban a társadalmi és gazdasági berendezkedés folyamata túlhosszú időre megállt. Ezt az országot sokféle vétkes mulasztás terheli. Ezek a mulasztások okozzák, hogy most százvezrek véreznek egy példátlan makaességgel folytatott és kíméletet nem ismerő polgárháborúban, mert mindig,

színe nem a vörös s ha a törvényes rendet felborulni látja, szívesen fogadja az erőskezű hadvezért. De mindjárt bizalmatlanul néz feléje és húz megint a másik oldal felé, ha olyasvalamit vesz észre, hogy az „erős kéz” egyben azt a reakciót is jelenti, amelynek jelszava: „maradjon minden a régiiben!”

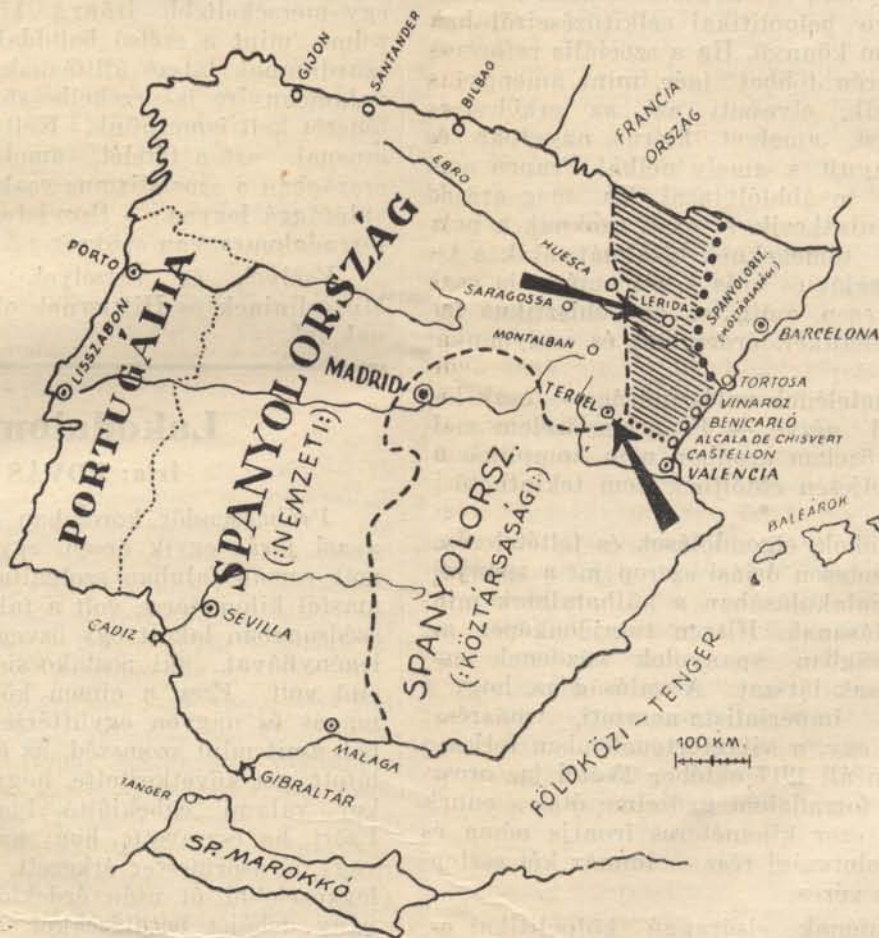
Ha tehát arra a kérdésre akarunk választ kapni, hogy a spanyol néptömegek szíve Barcelona avagy Salamanca felé hajlik-e inkább, feltétlenül kellene tudnunk Barcelona és Salamanca határozott és rögzített politikai célkitűzéseit. Ez a politikai

A SPANYOL POLGÁRHÁBORU

--- FRONT 1937 VÉGÉN
 // NEMZETIEK TÉRNYERÉSE 1938. MÁRC.-JUN.

FRANCO TBK 1937 NOV. ÉS DEC. HÓNAPOKBAN FŐEREJÉT HUESCA SARAGOSSA-MONTALBAN VONALBAN GYŰJTI ÉS SARAGOSSÁTÓL ÉSZAKRA-DÉLRE BARCELONA IRÁNYÁBAN TÁMADÁSRA KÉSZÜL.

A TERVET MEGHIUSITANDÓ A KÖZTÁRSASÁGIÁK DECEMBER VÉGÉN TERUELNÉL JELENTŐS ERŐKKEL TÁMADNAK, MEGZAVARJÁK FRANCO ELŐKÉSZÜLETEIT ÉS KÉNYSZERITIK HOGY ERŐINEK NAGY RÉSZÉT A VESZÉLYEZTETETT TERUELI FRONTSZAKASZRA KÜLDJE. TERUEL A TÉLI HÓNAPOKBAN NÉGY IZBEN CSERÉL GAZDÁT.

A TERUELNÉL VÉG-REHAJTOTT KÖZTÁRSASÁGI TÁMADÁS KIVÉDESE UTÁN FRANCO MÁRCIUSBAN MEGKEZDI EREDETILEG TERVEZETT OFFENZÍVÁJÁT ÉS JUNIUS HÓ VÉGÉIG A BECSIKOZOTT TERÜLET BIRTOKÁBA JUT. KETTÉVALASZTotta a köztársasági haderőt.

A TENERGYPARTON KB. 100 KM-ES SÁV AZ ÖVÉ, DE A BARCELONA ELLENI TÁMADÁS TORTOSÁNÁL ELAKADT.

DÉLI IRÁNYBAN VALENCIA FELÉ LASSU ELŐNYOMULÁS ÉS TÉRNYERÉS.

amikor arra került a dolog, hogy végre valamit tegyenek a korszerű követelmények megvalósítása terén, a jobb- és baloldal között áthidalhatatlan szakadékok gyanánt jelentkeztek az ellentétek. A jobboldal minden megvalósítandó reformot túlsoknak, a baloldal túlkevésnek tartott. Elkerülhetetlen következmény: vagy a jobb- vagy a balfelől jövő fegyveres kirobbanás.

A „jobb” és „bal” között lévő széles népreteg politikai magatartása mindig erős ingadozást mutatott. Visszarettennek az anarchisztikus felfordulástól, de félnek a jobboldali reakciótól is. Ez a népreteg nem hajlandó semmi közösséget vállalni terrorisztikus cselekedetekkel, vandál pusztításokkal,

irányvonal szabja meg ennek a bizonyos ingadozó középrétegnek magatartását, amely végeredményben egyik vagy másik fél részére a többséget biztosítja. Ez azonban a polgárháború alatt hétről-hétre változik.

Volt egy olyan időszak a spanyol polgárháború történetében, amikor a népfrentkormányban a polgári elemek, majd később a mérsékelt irányú szocialisták is kiszorultak a vezetésből. Helyüket kommunisták és anarchisták foglalták el. Kétségtelen, hogy ebben az időszakban más volt a „politikai erőviszony”, mint ezidőszerint, amikor a spanyol köztársasági kormány — nem utolsó sorban angol és francia nyomásra — újból visszakanyarodott a mér-

sékelt szocialistáknak és radikális polgári elemeknek jobban tetsző útra.

Egy évvel ezelőtt körülbelül az volt a helyzet, hogy a spanyol köztársaságiak győzelme esetén Spanyolország teljesen Moszkva befolyása alá került volna. Ez az eshetőség ma sem látszik kizártnak, de ma mégis erősebb a valószínűsége annak, hogy Spanyolországban nem lenne vörös diktatúra akkor sem, ha a köztársaságiak győznének.

Ha igaz az, amit a rendelkezésre álló adatok és hírek alapján csak bizonytalanul, de a valószínűségnek nem minden hiánya nélkül, meg lehet állapítani: hogy tudniillik a jelenlegi spanyol köztársasági kormány a mai összetételében sokkal inkább demokrata polgári, mint szocialista, úgy a „belpolitikai pluszt“ a tárgyilagos vizsgálódás inkább hajlandó Barcelona, mint Salamanca javára írni.

Nagyon hiányosak és ellentétesek azok a hírek, amelyeket Franco belpolitikai célkitűzéseiről hallunk. Helyzete nem könnyű. Ha a szociális reformok megvalósítása terén többet ígér, mint amennyi a jobboldalnak tetszik, elveszti azt az erkölcsi és anyagi támogatást, amelyet klérus, nagyipar és nagybirtokosság nyújt s amely nélkül Franco nem képes a harcot továbbfolytatni. Ha meg erősen konzervatívnak mutatkozik, elveszti azoknak a politikailag ingadozó tömegeknek bizalmát, akik a tábornokok diktatúráját és erős kezét amúgy is csak addig viselik szívesen, amíg az anarchisztikus felborulástól saját életüket, érdeküket és vagyonukat féltik.

A harc kimenetelének valószínűsége — csak katonai szemszögből nézve — Franco-győzelem mellett szól. Ez a győzelem azonban nem komplikációmentes és még teljesen eldőltnek nem tekinthető.

Belpolitikai okok, elgondolások és feltételezéseken kívül természetesen óriási szerep jut a spanyolországi helyzet kialakulásában a külhatalmak mindenkor magatartásának. Hiszen tulajdonképpen az, hogy Spanyolországban spanyolok küzdenek spanyolok ellen — csak látszat. A valóság az, hogy a világ, egyrészt imperialista-nemzeti, másrészt ideológiai alapon egy, a világtörténelemben teljesen újfajta háborúban áll 1917 október 25-étől (az oroszországi bolsevik forradalom győzelme óta) s ennek a háborúnak sok ezer kilométeres frontja néma és vértelen, a spanyolországi rész — immár két eszten-deje — hangos és véres.

A Szovjet-Uniónak elsőrangú külpolitikai érdeke, hogy a spanyol háború európai háborúvá váljék, illetve, hogy a tűz a „néma“ frontvonalakra is átharapózzék. De azért nem teljesen helytálló az az általános feltevés sem, hogy a Szovjetunió lázas mohósággal igyekszik mindenütt háborús konfliktusokat előidézni s a meglévőket kimélyíteni. A dolog nem egészen így áll!

Sztalin nem minden baloldali győzelemben látja saját győzelmét s a Szovjet nem minden baloldali forradalomhoz, háborúhoz adja feltétel és fenntartás

nélküli támogatását. Sztalin nemcsak Mussoliniban és Hittlerben, de Trockijban is ellenségét látja. A trockizmus térhódítása ugyanolyan, vagy még nagyobb veszélyt jelent Sztalin Szovjetországra, mint a fasizmus előretörése Középeurópában. Ez az oka például annak, hogy a Szovjetunió támogatása Spanyolországban erős hullámzásokat mutat, aszerint, amint belpolitikai helyzete és a spanyolországi szocialista-kommunista és anarchista pártok erőviszonyai változnak. Kétségtelen, hogy a Szovjetunió szívesen látná, ha Középeurópa és a Földközi tenger partvidéke egyetlen nagy láng- és vérörvényé válnék, de nem kis gondot okoz azoknak a veszélyeknek elhárítása is, amelyek a jövő háborújával a Szovjetunióra balfelől támadnak.

Ha abszurdumnak látszik, ha hihetetlennek is hangzik, ma Szovjetországnak éppenúgy, mint Angliának vagy Franciaországnak inkább érdeke egy mérsékeltébb irányú köztársasági párt győzelme, mint a szélső baloldalé. Hogy ennek az abszurdumnak látszó állításnak valószínűségét csak valamennyire is érzékelhessük, 21 esztendőnek történetét kell ismernünk. Kell ismernünk a trockizmusnak azt a tételét, amely szerint Szovjetországnak a szocializmus csak névleges, ahhoz, hogy valósággá legyen, — Szovjetországnak is újabb forradalomra van szükség.

Esélyek és veszélyek mérlegelése nemcsak Mussolininek és Hittlernek okoz gondot, — Sztalin-nak is!

Lakodalomjárás.

Írta: ROVAS RÓVÓ.

Próbacsendőr koromban Szatmár megyében, az avasi járás egyik örsén, egy, a hegyek közé eldugott román faluban szolgáltam. A vasútállomás jó másfél kilométerre volt a falutól. A laktanya szomszédságában lakott egy özvegyasszony Tógyer nevű legényfiával, aki postakocsis és egyben levélkézbesítő volt. Ezen a címen közalkalmazottnak érezte magát és nagyon együttértett a csendőrökkel. Aból, amit mint szomszéd, az örsön lefolyt szemlékből látott, azt következtette, hogy a csendőrökkel ilyenkor valami égbekiáltó igazságtalanság történik. Ezért, ha észrevette, hogy az állomásra csendőrtiszt vagy járásörmester érkezett, míg az az állomáson a legközelebbi út után érdeklődött, Tógyer addig sóvány gebéjét botütésekkel serkentve, mint akit a tatár kergét, lóhalálban a laktanya elé vágatott s az ablakot megzörgetve leadta a vészjelet:

— Váj gye minye! (Jaj nekem!) Hozzátok jön, aki legnagyobb köztetek! Aranysinóros sapka van a fején! Jaj nektek! — S mert a legutóbbi szemlén a járásörmester, mikor Tógyer a kerítés mellett megbújva hallgatózott, kifogásolta, hogy kevés az örs baromfija, sertése pedig egyáltalán nincs, Tógyer ki akarta rántani az örsöt a bajból s míg a főhadnagy úr a szobában tartotta az oktatást, beszaladgálta a szomszéd vasányokat, azzal, hogy nagy bajban vannak az úrfiak, mert se disznójuk, se tyúkuk nincs, hát adja kölcsön kinek mije van erre az egy napra. A jószívű szomszédok pedig megfogadták a szót és mikor a főhadnagy úr a szünet alatt kiment az udvarra egy cigarettát elszívni, tapasztal-

Ki tudta?

Gróf Széchenyi Istvánt Kossuth nevezte először a legnagyobb magyarnak, Deák Ferencet Kölcsey Ferenc nevezte a haza bölcsének.

hatta, hogy a tyúktól dugig van tyúkkal, a sertés-
ólban pedig négy idegen disznó harapdálta, visít-
tatta egymást. Lehet, hogy meg is lett volna elé-
gedve nagyon, ha már előbb nem látta volna mind
a két ólat üresen. Ezért éles hangon kiáltott:

— Őrsparancsnok!

Az pedig rohant.

— Parancs!

— Mi az Isten csudája ez itt? — s a főhadnagy
úr a Noé bárkája módjára megtömött ólakra muta-
tott, de hazudnék, ha azt mondanám, hogy egy csepp
jóakaratot is ki lehetett a szeméből nézni. Szegény
Mészáros őrmester úr, a parancsnokunk, csak bá-
multa a sok tyúkot, disznót, de egy hang nem sok,
annyit sem tudott kinyögni. Hasonló módon járt
Balogh Pál csendőr és a többiek is. A főhadnagy úr
pedig abban a hiszemből, hogy félre akartuk ve-
zetni, csak a rendezés nem sikerült, forszírozta a
dolgát s utoljára, mint próbacsendőrt engem kér-
dezett:

— Kiék ezek az állatok? — Magam is abban a
hiszemből voltam, a témérdek tyúkot, disznót meg-
látva, hogy az „öregek“ akarták az őrsöt kedvezőbb
színből feltüntetni s valahol kölesönözték az állato-
kat. Így nem mertem azt mondani, hogy soha nem
láttam őket, hanem, nehogy bajba keverjem „öreg“
bajtársaimat, szerénykedve feleltem:

— A miénk az!

— Űgy? Nyissa ki csak az ajtókat! — Kinyitot-
tam. Tyúkok, disznók kotkodácsolva, rőfögve rohan-
tak haza. Kaptunk is olyan szemlét, hogy... De
talán jobb lesz erre fátyolt borítani. Nem is ezt
akartam a multakból kitergetni, hanem azt, hogy
Tógyer szerette a csendőröket a maga módján s ha
még tekintetbe vesszük, hogy a faluban minden hírt,
minden pletykát felszedett s olyan ügyesen csinálta
a dolgát, hogy egy vasálynak se jutott soha eszébe
Tógyerre gyanakodni, ha teszem fel, valamelyik
járór a Kuku Mojse boltjából ellopott bocksorbőrö-
ket nagyon rövid keresés után találta meg az Árgye-
lán Gyorgye szénaboglyájában, akkor belátjuk, hogy
Tógyerre nem lehetett megharagudni.

De az őrs legénysége sem volt Tógyerhez hálát-
lan, mert őt illette meg az egész őrs által termelt
bagó. Akkor még minden csendőrnek tajtékpipája
volt, tehetségéhez képest kettő-három, ünnepnapon
pedig tajtékszipkából szívta a szivart. A dohányt
pazarul felsallangozott kostók és maeszkazacsókban
tartották s összpontosításoknál, vezényléseknél a
pipa- és zacskóserék ép úgy izgalomban tartották a
vitézlő férfiakat, mint ma sokakat a labdarugómér-
közések. A legénységi szobákban kincstári pipa-
tartók voltak, megrakva beviaszolt és gyapotrongy-
gyal fényesre dörzsölt tajtékpipákkal. Egy kérielt
tajtékpipán, ha jól megszívták, a barna, piros és
sárga színnek minden árnyalata végigcsúszott a
nyakától a kupakjáig, egymást váltva. Ilyenkor a
gazdája szíve tele volt gyönyörűséggel.

Na, volt is bagó. Tógyer ellátta minden pere-
puttyát és jómagának is mindig ki volt tömve az
egyik képe. A szájaszélén olyan zabolák virítottak,
mint a kisfeeskének van s a szájából állandóan ki
volt marva a bélés. Minden józan ész szerint niko-
tinmérgezésben kellett volna elpusztulnia, azonban
ilyesmi eszébe sem volt. Száz szónak is egy a vége:
jóban voltunk mi Tógyerrel.

Történt pedig, hogy Tógyer is rájött arra, ami
meg van írva, hogy tudniillik nem jó az embernek
csak egyedül lenni. Kiszemelt ennekokáért bizonyos
Pipanuc Parászka nevezetű leányzót, a Pipanuc
Nucuj uram tisztességes hajadon leányát, aki valami
szemrevaló fehérnép volt. Parászka olykor szőtt,
font, olykor kecskéket legeltetett. A haja vajjal fé-
nyesre volt kenve, a nyakában fényes kalárisok
csillogtak, mindig dalolt és furulyaszóra remekbe
tudta eljárni az árgyelánkát. De mindeme fényes
tulajdonságai eltörpültek a mellett, hogy egy meg-
lehető nagy darab cserjés kecskelegelőt és húsz
darab fejőskecskét kapott hozományba a lakodalma
napján. A Tógyer anyja és a Parászka anyja tehát
megtanácskozták a dolgot és késedelem nélkül ki-
tűzték az esküvő napját a zöld farsang első hetére.

Tógyer vasány fogalmak szerint szintén nem
volt szegény fiú, kecskéje, legelője volt, az anyjá-
nak a laktanya szomszédságában háza, de saját ma-
gának is volt egy kehes gebéje és hivatala, mert
postakocsis és levélkézbesítő volt. Így társadalmi
állása megkívánta, hogy fényes lakodalmat tartson.

Tudni kell, hogy a vasányoknál a lakodalom
három napig tart. Első nap a menyasszony rokon-
sága a menyasszonynál, a vőlegényé pedig a vőle-
génynél vigadozik. Második nap van az esküvő, mi-
kor a vőlegény násznépe felkeresi a menyasszony
lakását és azután együtt mennek esküdni. Ilyenkor
a legények külön és a lányok külön összefogózkod-
nak az utca szélességében egy, esetleg több sorban,
— már attól függ, hogy hányan vannak — és ret-
tenetesen kurjongatva, szilaj táncot járnak utca-
hosszat. Elöl megy az egyik vőfély, kezében a vő-
fénybottal, amire sok kendő és lőszerszámra való
zörgő van kötve, azt magasra nyújtja, mint az ezred-
dobos szokta a nagy botot, ezzel rázza ki a legények
előtt az ütemet, mire azok ugranak előbb egy ret-
tentő nagyot, azután két kisebbet, végül három egé-
szén kicsit s úgy a két, mint a három ugrást ugyan-
annyi idő alatt teszik meg, mint az egyet. Ez úgy
lehetséges, hogy az első ütemre két lábbal egyszerre
vetik fel magukat a levegőbe, a második ugrást
előbb a jobb, azután a bal lábbal csinálják, a har-
madik, a hármas ugrás pedig inkább csak hármas
topogás, amivel a vasány nekidurálja magát a kö-
vetkező két lábbal való felszökkenésnek. Az ütem
azután így jön ki: Düb, düb-düb, düb-düb-düb!
Ehhez a cseterás — egy szál hegedülő vasány —
valami kacskaringós nótát húz, de a hegedű nyeke-
gése csak itt-ott hallatszik ki a dübörgésből, kur-
jongatásból. Amit a vasány legények ilyenkor elkur-
jongatnak, szikrázó, egészséges életbölcseleg az,
mindamellét a leánynevelőintézetekben sohasem
fogják tanítani. Míg a község házában, templomban
az esketés tart. kint a násznép táncra kerekedik.
Ezután a vőlegény lakására mennek, ott tart a lakzi
éjjel feléig, hogy másnap reggel újratekve, szor-
galmasan folytassák estig, mikor is a házigazda és
közelebbi rokonsága bottal verik ki a vendégeket,
ha bírnak velük, ellenkező esetben elsöknék hazul-
ról, míg a kedves vendégeket elviszi az ördög. A

Ki tudja?

Mi történt Szegeden 1879 március 12-én éjjel?

lakodalom tartama alatt a konyhában az öregasszonyok két láncan csüngő üstben állandóan főznek, egyikben puliszkát, a másikban paszulylevest. Aki a nagy táncolásban megéhezik, odamegy, befakanalaz egy-két eszeréptányér paszulyt, megesszik hozzá olyan darab puliszkát, mint a feje, azután járja, újult erővel. A harmadik nap délben az üstöket leszerelik, ettől kezdve a vigalom üres hassal megy, de még így is gondot ad a házigazdának, hogy veszen neki véget.

A lakodalom első napján Tógyer beállított a laktanyába és Mészáros őrmester úrhoz a következő kérelmet intézte:

— Domnu strázsamester! Te tudod, hogy nem vagyok ganéj ember, mert gazdag is vagyok, meg okos is! Ezért meghívtam a lakodalomba a pópát is meg a dászkált is. Kérlek szépen azért őrmester úr, parancsold meg az úrfiak közül is kettőnek, hogy jöjjenek el, hogy örüljek és lássa a többi vasány, ki vagyok én! — És kidüllesztette a mellét.

Az őrsparancsnok, tekintve a Tógyer bokros érdemeit, meg hogy a nyakáról hamar lerázza, megígérte, hogy legyen nyugodt, két „úrfi“ ott lesz. S mikor Tógyer elment, meghagyta Balogh csendőrnek, hogy a próbacsendőrrel, már mint velem, szemszúrásképpen egy órára majd menjen át Tógyerékhez ha a lakodalom áll. Ezután szolgálatba vezényelt bennünket.

Mikor a faluból mentünk kifelé, láttuk, hogy a Grósz Simi zsidó boltajtója elé egy hosszúkás hordó volt félfenekre állítva s benne moslékszerű sóslében heringek búzlóttek. A hordó felső részére deszkadarab volt téve, arra pedig csalogatónak két hering. Az egyiknek már csak félszeme volt, mert a másik szemét a fél fejével együtt valami éhes kutya leharapta. Én is, Balogh csendőr is, magyar vidékről kerültünk a vasányok közé s úgy gondoltuk, hogy ilyen undorító dolgot ember meg nem ehet. Ezért Balogh csendőr felszólította a zsidót, hogy a heringet hordóstól eltakaríttassa, mert feljelentjük. A zsidó azonban esküdözött, hogy a hering az elképzelhető legfinomabb állapotban van s a leve sem moslék, hanem zaft. A szolgálóját pedig elszalasztotta a szomszédjában lakó Cineás Cilika esküdthöz és azzal bizonyította, hogy a hering jó, csak olyan szokott lenni, amilyen. Cineás fontoskodva nézegette a heringeshordót, kivett egyet-egyet belőle s a moslékszerű levet az ujjáról lenyalogatta. A Balogh csendőr kérésére a félszeműt is megvizsgálta, szagolgatta, beleharapott, végül a körülöttünk összesodult vasányok általános helyeslése közben a következő nyilatkozatot tette:

— Pucin bidos, ápoj binye! — Vagyis: Kiesit bűdös, de azért jó! — Beláttuk, hogy nem értünk a heringhez. Balogh csendőr visszavonulót fújt s csupán a tekintély megóvása végett rendelkezett:

— Simi, én megengedem, hogy a hering úgy jó, ha bűdös! Mindamellet azt a félszemű heringet, meg a párját eltakarítsd innen, mert ha engem még egyszer a csömörrel környékeztet, mikor erre járok, sábeckor etetem meg veled! — Ezzel otthagytuk. Útközben Balogh csendőr kérdezte:

— Mondja, de igaz lelkére mondja: evett már maga heringet?

— Evett afene, aki megegye! — feleltem sértődve.

— Jó-jó! Nem is azért mondom, csak azt szeretném tudni: csakugyan bűdösnek kell-e lenni a jó heringnek? Mert ha ezt nem tudjuk, hogy jelentjük fel Simit?

— Ami bűdös, az nem embernek való, — feleltem.

— De a sajt is bűdös, mégis embernek való! Látja, itt tűnik ki, hogy a csendőr sohase tudhat eleget!... És ezeket csak azért mondom magának, mert ez a Simi tetőtől talpig gazember és félek, hogy becsap bennünket. A faluban beszélik, hogy a mult évben becsapta magát a Jehovát is, pedig attól fél. A felesége, Rifki, nagyon beteg volt, ezért Simi kétségbeesve megígérte a Jehovának, hogyha Rifki meggyógyul, eladja egyetlen tehenét és az árát a zsinagóga pénztárába fizeti be, hogy új tórát csináltassanak belőle. Rifki meggyógyult. Simi ekkor már megbánta, amit ígért, de nyiltan nem merte megszegni az ígéretet. Kihajtotta hát a tehenét a vásárra eladni, de a hóna alá vette a kakasát is. Jönnek a vevők, kérdik a Simit:

— Hogy adja a tehenet? — Simi pedig felelt:

— A tehen egy korona, a kakas 150 korona, de egyiket a másik nélkül nem adom. — El is adta a tehenet egy koronáért, a kakast 150 koronáért. A tehen árát kapta a zsinagóga, Simi pedig a kakas árából vett másik tehenet... Bajos azután az ilyen embernek elhinni olyasmit, hogy a hering megbűdösödve jó!...

Mikor másnap este a szolgálatból bevonultunk, Tógyer azonnal átjött és figyelmeztetett, hogy a lakodalom áll. Ezt ugyan anélkül is tudtuk, mert a föld úgy dübörgött, mintha a ménest kergetészték volna odakünn.

Balogh Pál csendőr már ismerte a vasány lakodalmat, ezért a szakácsnének meghagyta, hogy mikor mi átmegyünk, hozza át utánunk a vasárnapról megmaradt töltött káposztát, hogy mi kínálhasuk meg a vasányokat, elejét véve annak, hogy ők kínáljanak meg minket. Este 8 óra tájban át is mentünk. Az asztalhoz vezettek bennünket, ahol a bíró, a pópa és a dászkál már egy közös üvegből szilvapálinkát nyakaltak és dícsérték az új párt. Azonnal kezünkbe adták az üveget, amely kézzel-kézre járt és amelyből nyakló nélkül annyit szívott magába mindenki, amennyi jól esett. A vasány senkit meg nem sértene azzal, hogy poharat adjon az üveg mellé. Balogh csendőr már otthon kioktatott, hogy ha az üveg a kezembe kerül, tegyék úgy, mintha nyeldekelnék, mert az oláhok megsértődnek, ha látnák, hogy nem iszunk, viszont a pálinka méregerős. Így is történt. Közben a szakácsné behozta a maradék káposztát egy nagy lábasban. Úgy akartuk, hogy majd megkínálunk pópát, dászkált, völegényt, menyasszonyt, meg mi is eszünk valamit belőle. Nem így történt. Mikor a szakácsné a lábast letette az asztalra, Tógyer a menyasszonyát odavezette s hogy megtiszteljen bennünket, a markával belenyúlt a lábasba, derékon markolt egy töltelékét és sajátkezüleg átnyújtotta a menyasszonynak, azután egyet a maga részére vett ki. Egy hopra lenyelték, mint kutya a legyet. De nem aludt a bíró sem, a pópa sem, a dászkál sem, hanem nyilván azt tartva szem előtt, hogy „kanállal tisztesség, de marékkanál szaporább“, a példájukon felbuzdult nász néppel együtt megrohanták a lábast és ágaskodva,

egymás hegyén-hátán keresztülnyulva, ki hogy érte, kapkodták kifelé a töltelékeket és kimeredt szemmel, előrenyújtott nyakkal nyelték, mint a golya a békát. Mikor a lábas kiürült, ujjakkal kitörülték és az ujjukat szopogatták. A szakácsné alig tudta megmenteni a lábast is. Én megrettenve néztem a jelenetet, Balogh csendőr pedig mosolygott és szólt:

— Most jövünk mi, a menykő csapjon a dolgába!

Balsejtelve nem esalt. Az egyik örömanya, hogy úgy az új pár, mint a saját rangunkhoz méltóan megraktáljanak, egy cseréptányéron két heringet tett az asztalra s a nagyvőfély a vőfélybotot megrázva, csendet kért, azután kihirdette, hogy a két hering az asztalon senkié, csak a mienk, hát csak táncoljon mindenki, ne bámuljon ránk, hadd együnk nyugodtan. Balogh csendőr megadva magát a sorsnak, kezébe vette az egyik heringet, vágott belőle a vőlegénynek, a menyasszonynak, kinnálta fünek-fának, de mindenki olyan tisztességtudó volt, hogy csak egy kicsit fogadott el, végre is nekünk is enni kellett belőle. Mikor az első falatot a számba vettem belőle, észrevettem, hogy a tányérből félszemű hering pislog rám alattomosan. Nem tudtam egy falatot sem lenyelni, elfogott az undor s gondolkodtam: hogy kerülhetnék ki ebből az átkozott bandából, annál is inkább, mert a hering kikiváncozott a szabad levegőre, nem hiába napozott sokat a Simi boltja előtt a hordó tetején. Ezért faképnél hagyva a hüledező társaságot, kirohantam a kertbe, ahol a heringdarabot eldobtam. Egy hatalmas kuvasz, miután birtokáért két más vetélytársát kemény közelharcban nyomorékká harapta, bekebelezte.

Miután ezt végignéztem, a kútnál nagyot ittam a jó friss vízből és abban a hiszemben, hogy most már otthon kialhatom magam, hazasompolyogtam. De ott már a bajtársak hahotázva fogadtak, mert Balogh csendőr, aki azon a címen, hogy engem megyen megkeresni, szintén megszőkött a lakodalomból, már elbeszélte, hogy a vasányok a nagy tisztességtudásukban majdnem megetettek velünk két heringet. Az egyiket részint a kutyák, részint a vasányok már megették. A másikat ő elhozta. Ráismertem most már: a Simi félszemű heringje volt. Szaglászattatta Balogh a bajtársakkal. Egyik azt állította, hogy heringszagú, a másik, hogy határozottan büdös. Én is ezekhez csatlakoztam, kinyitván az ablakokat.

Balogh csendőr történetesen a laktanyába benézett bakterrel Simit előhívatta és elé tette a félszemű heringet:

— Miért nem ástad el ezt Simi? — vont a kérdőre baljóslatúan.

— Mert szegény ember vagyok és — már tessék megbocsátani, — ez a hering prima, elsőosztályú hering. Ilyennek kell lenni a jó heringnek!

— Biztos ez, Simi?

— Biztos! Teljesen biztos! Ha nem úgy volna, nem mondanám! Úgy éljek! De még mennyire biztos! Ojjé! Akármikor megeszem az ilyen finom halat, mért ne?!

— Nohát éppen azt szeretném látni!

Vigyorogva szólt Simi:

— Szabad lenne ezt a heringet még egyszer megnézni? — s felvette az asztalon búsan nyújtózó félszemű heringet. Megszagolta, azután beletörülte

a kaftánjába, a közepén kettéharapta s mire Balogh csendőr a kezében volt hosszú pipaszárat beleillesztette egy remekbe szivott tajtékpipába, már csak a hering feje és a farka volt Simi kezében, a többi befalta. S még neki állott feljebb:

— Nagyon finom volt! Ha csak ezen mulik, hogy kedve teljen az örsvezető úrnak és hogy jó emberek maradjunk, már meg is ettem! De miért is ne ettem volna meg? Na, de miért? Ami az én boltomból kikerül azt megeheti... — itt valószínű a császárt akarta mondani, de meggondolta magát, mert az ajtó messze volt, — azt megeheti a pap is! Mit mondjak az örsvezető úrnak? Finom volt! De ez nem is szó rá! Ajánlom magamat! — Meghajtotta magát, hogy az orra majdnem a földet érte, de azért az ajtóból még gonoszokodva visszaszólt:

— Hallom, lakodalmaznak az urak! Jó mulatást! — Kárörvendő, sunyi arccal elkaesázott.

A történetét utána akartam vágni, de Balogh csendőr megfogta a kezemet.

Portyázás.

Gratulálunk a találékonysághoz: azzal utasították el a felvidéki magyar párt „országos magyar nap”-jának megtartására beadott kérvényt, hogy a magyar falvakból oly nagy tömegek jelentek volna meg a gyűlésen, hogy a falvak teljesen üresen maradtak volna s így — a lakosság távollétében az üres falvakat esetleg kifoszthatták volna. Szép ez mindenképpen. Szép, mert ez — hivatalos megállapítás van az indokolásban! — azt jelenti, hogy a falvak tisztán — magyarok, hiszen a magyarok gyűlésére más náció nem megy. Szép azért is, mert elsőrendű közbiztonság lehet ott, ahol a lakosság távollétében mindjárt előtörnek rablók és zsványok és feldulják a falvakat, mint Giskra cseh rablóvezér uralkodása idején, az Úrnak ezeregynéhányadik születésnapján... Szép azért is, mert nálunk, ilyen nyári időkben s az őszi takaráskor tán csak a gyermek-kocsik lakói maradnak otthon s a csendőr is a határban izzad, még se történik baj!... Szép végül azért is, mert ez az indokolás többet mond mindenféle gyűlésnél és népszavazásnál: többek közt azt is, hogy minden nemzetiségi eloszlást hirdető cseh statisztika — hamis. Nagyot lött az indokolás, nem kétségtelen, hogy aki aláírta s kiadta — magyarbarát, akárhogy is tagadja.

Egymás mellett állanak Hajtó rendőrtörzsmester, vitéz Kazy csendőr, Rekenye rendőr nemcsak a szolgálatuk hősiessé teljesítésében, nemcsak az áldozattálevésben, hanem az ország szeretetében is. A felsőházban régi, híres bíróember mondja beszédében: Reggelenként szinte félve veszem az újságokat a kezembe: nincs-e bennük ismét rendőri és csendőri közegek ellen intézett újabb merényletek híre... A társadalomnak, a nagyközönségnek min-

A m. kir. csendőrség Emlékalapjának mérlege az 1937. évről.*)

Bevétel.	1937. I. 1-től XII. 31-ig.		Kiadás.	1937. I. 1-től XII. 31-ig.	
	P	f		P	f
1936. december 31-én vagyon	16.297	35	Kezelési költségek	3.271	48
Kamatok	82	51	Postatakarékpénztári díjak és illetékek	37	28
Fillérmaradványokból befolyt	3.833	28	Múzeumi tárgyak vásárlása	626	—
Levelezőlapok eladásából	2.911	50	A levéltár és a múzeumi terem berendezésére	1.663	70
Posta szállítási költségértítmény	22	22	Sírkő készíttetési költség	150	—
			Tábornoki arcképek megfestési költsége	300	—
			Összesen	6.048	46
			Maradvány 1937. év végével	17.098	40
			Mindössze	23.146	86
	23.146	86			

Budapest, 1938. július 12-én.

*) Közzétesszük az Emlékalap alapszabályainak 26. pontja alapján.

Nagy s. k. tábornok,
elnök.

denkor melléjük kellene állania, ha veszélyben forognak, ezzel szemben a legtöbb esetben néma közömbösséggel szemlélik megtámadtatásukat... Kivételes jogi védelemben kell részesíteni a fehérsisakos rendőr és kakastollas csendőr támadóit. A közbiztonság e harcossaira büszkék lehetünk, ők a magyar nép, a magyar faj testi és lelki kiválóságainak hirdetői; nyugodt, biztos magatartásukkal, bátor fellépésükkel és meglepő intelligenciájukkal.

Egy szív, egy lélek nyilatkozott meg legelőkelőbb törvényhozó testületünk házában, a tapsokban és helyeslésekben e szavak után s mi ebben, mint nem egyszer már a parlamentben rólunk elmondott véleményekből, azt látjuk, hogy a legjobb úton járunk. A feladatunkat hűségesen végezzük és tisztában vagyunk vele, hogy sorainkban vannak és mindig lesznek megjelöltek, akik arra jelöltettek meg, hogy kövessék Kazy csendőrt és társait. Feladatok akkor a legszebbek, ha áldozatosak s a feladat annál férfiasabb, minél több benne az áldozatra segítő veszély. A csendőr s a rendőr az egész férfit kívánó legszebb munka részese.

Létszámemelést kapott a csendőrség, annyit, hogy fel lehetne állítani abból ötven új őrsöt. Milyen hatalmas megnövekedést jelentene ez az őrshálózatban, mennyi évtizedes kívánságot, meg-megújuló kérvényezéseket juttatna ez az emelés megnyugvásra, nagy megnyugváshoz! Ha... Igen, ha itt nem lenne ez a ha... Ez pedig azt jelenti, hogy a meglevő őrsök létszáma egyre fogy, örlődik, ritkul, mert csak csendőrember tudja, hogy mily sokfelé ágazó a szolgálata, milyen új és új feladatokat szab elénk a haladás és ha az egészség nem is korlátozná az emberi teljesítőképességet, ha feltalálták volna már nemcsak az élethosszabbító csodaszert, hanem azt is, hogy egy kézzel, egy fejjel egyszerre száz dolgot meg lehessen oldani, akkor is kevesek vagyunk, akkor is örlődünk a munka tömkelegében. Ezt a panaszkodás gondolatától egészen, teljesen távol mondjuk és csupáncsak azért, mert a belügyminiszter úrnak ezt az emelést bejelentő szavaira most már újból megindulnak a községi képviselőtestületi határozatok: őrsöt kérünk, a kérvények: kérünk őrsöt, a küldöttségek és levelek és egyebek: őrsöt kérünk,

csendőröket. Mi tudjuk: nem azért, mintha bajok lennének, hanem mert jó a csendőr, ha ott van a községben, ha van a községben egy ház, rendben, csinoságban elüti a többitől, amelyiken kerek fehér táblán azt olvashatni: itt vannak a csendőrök, más az, ha ott vannak és nincsenek a szomszédokban...

A létszámemelés örvendetes, nekünk, magunknak leginkább az, talán meg lehet ismételni jövőre is, erre int a mindenfelől felénk sereglő feladattömeg és senkise higgyje, hogy talán azzal több jut majd a pihenőből is, vagy hogy a létszámemelés óhajában a pihenő vágyása is el van bujtatva...

Keleti szomszédainknál is akadt érdekes a közbiztonsággal kapcsolatban. Csúnya világ lehet ott, mert már a lopással gyanúsított csak úgy vall, ha előbb félholtra verik s aztán tüzes székre ültetik. Így csinálta az odaválói csendőr, gondolván magában: mit fogok vele sokat vesződni s hozzákezdett az ütlegetéshez. Nem használt. Akkor aztán levetkőztette a gyanúsítottat (persze, ezt is csak ő „nevezte ki” azzá), mondván: ennek az embernek a ruhája ártatlan s rányomta a tüzes vasakra...

Az újságok mindössze néhány apróbetűs sorban adják ezt tudtul s csodák-csodája: az emberi jogokat védő liga konokul hallgat. Igaz, magyar ember ült a tüzes vasakon... És... hogy is mondjuk csak: a csendőr is megkapta „méltó” büntetését: két hónapi fogházat! Nincs hát igazságtalanság, jobban mondván, a bűnös megbűnhődött... Vajjon a „méltó” büntetés kihez volt méltó? A megkínzotthoz-e, avagy akik azt kiszabták?... Ha letelt a két hónap, a pápuák Európába tévedt ivadéka tovább boldogítja a keserű erdélyi magyar falvakat...

Katonabányák is vannak, mint kő- vagy szénbányák. A nemzetek dúsz embererdeiből egyre-másra ezredek és hadtestek masíroznak elő szívóssá nevelt izmokkal és napégett arccal, kifogástalan ruhában és vállukon, meg mögöttük a fegyver- és hadianyagbányák öntik a gyorspuskától — a lángszóróig mindazt, ami kell. Ott, persze, ahol vannak tankbányák is, meg motorbányák, meg petróleum- és nyersanyagbányák. Ahol nincs, ott ne keress. S ha a nincs ellenére is mégis van és lesz, ott találd és csak ott

azokat az életedzette szíveket, amelyek ellen hiába a géppuskák erdeje... A magyar földet húsz eszten-deje égigérő falak zárják körül és a nincs ura lett volna a magyar, ha a szívét is elvehették volna. Ez megmaradt s ez vitte a fűrókat a lispei föld olaja fölé, ez a szív mosolyog a dunántúli új értelepek zákatoló gépei láttán és ez a szív teremti most meg a nemzeti repülő alappal azt a bányát, amelyből nem sok idő múltán kiráznak a magyar repülő és el-rajzanak a körülzáró falakon és átviharzanak majd minden akadályokon. A nemzet, amelyeknek már akkor voltak lángeszű és emésztőakarású repülői, amikor némelyek arról még csak álmodtak talán, a nemzet, amelyiknek a háborús bűnösségét csak azért állapították meg, hogy jogcím legyen más nemzetek katoná- és tankbányáit megalkotni és megnövelni s amelyik nemzet mégis fel tudta emelni a fejét, az a levegőben is úrrá lesz egyszer. Igaz, apró pengőkből s kopott fillérekből, de minden motor megindulás annál tündöklétebb lesz. Soha olyan kamatot még nem fizettek, mint majd ezek után az apró fillérek után!...

CSENDŐR LEKSZIKON.

44. Kérdés. A tettes ugyanattól a sértettől 4-5 hónapon keresztül 2-3 napi időközökben 1-2 tyúkot lop, mindannyi-szor 10 pengőn aluli értékben. A nyomozás során megállá-pítást nyert, hogy a tettes ilyen módon 40 tyúkot lopott el, összesen 60 pengő értékben. Mit képez a cselekménye?

Válasz. Ha a tettes egyik cselekményénél sem forgott fenn olyan minősítő körülmény, amely az általa elkövetett tulajdon elleni kihágást büntetné minősítette volna, őt csu-pán tulajdon elleni kihágások halmazata miatt kell a járás-bírószékhez feljelenteni. A Btk. 335. §-a ugyanis az értékössze-adást kizáróan lopás esetében rendeli alkalmazni; tulajdon elleni kihágásra ez a rendelkezés nem vonatkozik. Akárhány tulajdon elleni kihágást követ is el tehát a tettes és akár-mennyi is az általa ilyen módon apránként eltulajdonított dolgok összértéke (pl. 200 pengőn felüli), akkor sem lehet őt lopás miatt felelősségre vonni.

A törvény céljával ellenkeznék a tulajdon elleni kihágá-soknak értékösszeadás által lopássá minősítése. A Bn. 51. §-a ugyanis a nyomorban levő életszükségleti cikket kényszerű-ségből eltulajdonító tettel szemben gyakorol az enyhébb büntetéssel méltányosságot, már pedig a szegénység, a nyom-or nem pillanatnyi, hanem tartós állapot s a tettest ismél-ten is reakényszerítheti életszükségleti cikkek eltulajdo-nítására. Ha itt értékösszeadásnak volna helye, ez volna-keppen azt jelentené, hogy a tettesnek legfeljebb az első egy-két cselekménye kihágás, a többi már vétség volna, mihelyt az eltulajdonított dolgok összértéke az összeadás folytán a 10 pengőt meghaladná. A visszaesés természetesen súlyos-bító körülménynek számít, de a büntetés ilyen esetben sem emelhető a Bn. 51. §-ában meghatározott kiméret (8 napi el-zárás) fölé.

Azokat a szabályokat, amelyek folytán több lopás alkal-mával eltulajdonított dolgok értéke egybefoglalandó, az új csendőrségi Btk. az 599. oldalon tárgyalja. A szerzők kéré-sére itt felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy az 599. oldalon az „értékét össze kell adni” címszóval kezdődő fejezetbe ér-telemzavaró sajtóhiba csúszott be. A helyes szöveg a követ-kező (a dült betűkkel írott szöveget a könyvbe be kell írni, illetve a szöveget eszerint kell kijavítani): 1. Összeszámítás-nak csak akkor van helye, ha az egyes alkalmakkor (tehát nem egyszerre) ellopott dolgok értéke 200 pengőnél nem na-gyobb. 2. Több külön lopás vétségének büntetné (200 P felül) összeadása akkor is elvégezendő, ha a tettest vagy részeszt lopás büntette is terheli. Vagyis ilyen esetben két büntetést terheli a tettest: az egyik, amelyik önmagában is büntet és a má-sik, amelyik az értékösszeadásból keletkezett (ez a halmazat szempontjából lehet fontos). 3. Az ugyanazon tettes vagy ré-szes ellen fennforgó több lopás vétsége vagy több lopás vét-

ségének kísérlete a lopott dolgok értékének egybefoglalása alapján akkor is csak egy büntet, ha az így egybefoglalt érték a 200 pengőt többszörösen meghaladja. 4. Több, ugyan-azon sértett sérelmére egymásután elkövetett mezőrendőri lopás (kihágás) az érték szerint vétségé akkor sem foglal-ható össze, ha az ellopott értékek összege 60 pengőt meg-halad. 5. Tulajdon elleni kihágások (Bn. 51. §.) esetében érté-kösszeadásnak és így lopás vétségévé vagy büntetnévé egybe-foglalásnak nincs helye.

45. Kérdés. Szolgálatteljesítés közben, annak sajátlagos volta folytán, önhibáján kívül sérült vagy sebesült nőtlen csendőrkór házi ápolása alatt a közzgazdálkodásnak tartozik-e hozzájárulást fizetni?

Válasz. A kórházi ápolási költségek, helyesebben a kór-házak gyógy- és ételmezési költségei tekintetében érvényes rendelkezések (100.738/VI. b. 1932. és 111.038/VII. b. 1933. számú körrendeletek) szerint a nőtlen legénység kórházi ápolása esetén az őt terhelő ápolási költségeken felül az ápo-lás minden napjára még napi 50 fillért tartozik az őrs köz-gazdálkodása javára fizetni. Ezt akkor is fizeti, ha nem honvéd- és közrendészeti, hanem bármilyen más polgári kór-házban ápolják.

A Cs. 20. Utasítás 6. §-ának 31. pontja szerint a kórházi ápolás alatt álló nőtlen legénység ezt az 50 fillért csak köz-gazdálkodás javára tartozik fizetni. Közétkezésben való rész-vétel esetén a közétkezésnek nem.

Ha a nőtlen csendőr szolgálatteljesítés közben, annak sajátlagos volta folytán, önhibáján kívül szenvedett sérülést és ennek következtében kerül kórházi ápolásba, a napi 50 fillér hozzájárulási hányadot a közzgazdálkodásnak sem fizeti.

46. Kérdés. Egy uradalom mesterséges halastavába a hal-lopás megakadályozása végett görbített vasvillákat helyeztek úgy, hogy a villák ágai a vízből nem látszanak ki. A tó part-ján feltűnő táblát helyeztek el: „A fürdés életveszélyes!” fel-irattal. A sértett, akinek a tóban elhelyezett vasvillákról nem volt tudomása, fürdés céljából a tóba ment; az ott elhelyezett vasvillák ága a hasába fúródott és halálát okozta. Van-e bűn-cselekmény s ha igen, milyen?

Válasz. A tóban elhelyezett vasvillákat a büntetőjog ú. n. önműködő védőkészülék néven ismeri. Hosszú időn át vita tárgya volt, hogy joga van-e valakinek a vagyona ellen intézendő esetleges jogtalan támadások kivédése végett vala-milyen önműködő védőszerkezetet alkalmazni? Ilyen önmű-ködő védőszerkezet pl. az ajtóra felszerelt önműködő fegyver, vagy töltény, udvaron, kertben felállított rókacsapda, farkas-erem vagy — mint itt a kérdésben — hegyes vasvillák, ki-álló szegek, rejtett szegeshuzal stb. alkalmazása. Önműködő védőkészüléknek számít a harapós eb is. Az ilyen önműködő védőkészülékeknek az a sajátága, hogy nem már bekövetke-zett, hanem csak a jövőben bekövetkező jogtalan támadás ellen védenek s akkor kell működésbe lépniök, amikor a táma-dás bekövetkezik.

A büntetőjog úgy döntött, hogy ilyen védőkészülékek alkalmazása a jogos védelem fogalmi körébe esik, tehát az alkalmazásuk elvben megengedett, feltéve, hogy ezek egyiké-nek-másikának az alkalmazását törvény, rendelet vagy sza-bályrendelet kifejezetten el nem tiltja. Ha tehát valaki hal-lopás végett megy az említett tóba és eközben a villákban megsérti magát, esetleg halálos sérülést is szenved, a bíróság a jogos védelmet valószínűleg meg fogja állapítani. Ugyan-így megállapítható a jogos védelem, ha valaki lopás céljából egy udvarra behatol és ott a felállított csapdába esik vagy a kutya megharapja. A jogos védelemnek ehhez a módjához természetesen nem szükséges, hogy a védekezésre jogosított személyesen jelen legyen.

Vitás, hogy ilyen önműködő védőkészülék alkalmazásával túl lehet-e lépni a jogos védelem határait? Például úgy, hogy valaki a gyümölcsöskertjét a gyümölcslopás megakadályo-zása végett nagyfeszültségű villanyárammal feltöltött huzallal veszi körül úgy, hogy aki hozzáér, az áram azonnal és fel-tétlen bizonyossággal agyon sújtja. Nézetünk szerint ez már túllépése a jogos védelemnek, mert a támadás által veszélyez-tetett jog és az elhárítás mértéke nem áll arányban egymás-sal. Ha a gyümölestolvajt puskával nem szabad agyonlőni, villanyárammal sem szabad megölni.

Másként áll a dolog, ha az ilyen önműködő védőkészülék olyankor jön működésbe, amikor nincs támadás, vagyis, ha nem támadó harmadik személy életét vagy testi épségét veszélyezteti. Ilyen a példában felhozott eset is, amikor a sér-tett nem hallopás, hanem fürdés végett ment a tóba és eköz-

ben sérült meg. Vagy: tyúktolvajok ellen az udvaron felállított csapdába nem tyúktolvaj, hanem egy legény esik bele, aki éjjel a eselédleánnal akart találkozni. Ebben az esetben a védőkészülék tulajdonosa felelős az okozott jogsérelemért, még pedig az eredmény szerint: gondatlanságból okozott testi sértés vagy pedig gondatlanságból okozott emberölés miatt. Ezt a kockázatot tehát mindenesetre vállalnia kell annak, aki ilyen védőkészüléket felállít, sőt az okozott sérelemért kártérítéssel is tartozik.

A csendőrnek a feljelentést minden esetben gondatlanságból okozott emberölés vagy súlyos testisértés miatt kell megtennie, még akkor is, ha a jogos védelem fennforgása valószínű. A feljelentésben természetesen be kell jelenteni azokat a ténykörményeket is, amelyek a jogos védelem fennforgására mutatnak, de ennek, mint beszámítást kizáró oknak a fennforgását vagy hiányát — mint jogkérdést — csak a bíróság állapíthatja meg.

Az óvintézkedésként alkalmazott figyelmeztetést — jelen esetben pl. a fürdés életveszélyes voltára figyelmeztető táblát — a bíróság mindenesetre a gyanúsított javára enyhítő körülményként fogja beszámítani, de azért ez nem mentesíti őt a felelősség alól, különösen akkor nem, ha meg volt a lehetősége, hogy a sértett a táblát ne lássa meg.

47. Kérdés. *Miért nem jogosultak a „csendőr“ rendfokozatú egyének a vasúti féláru jegy váltására jogosító arcképes igazolványra?*

Válasz. A m. kir. államvasutaknál a közszolgálati alkalmazottaknak vasúti féláru jegy váltására jogosító arcképes igazolványra való igényét jelenleg a „Személyek és áruk díjmentes vagy kedvezményes szállítására vonatkozó 23. számú utasítás“ 26. §-a szabályozza.

Az utasítás említett szakaszának G. melléklete ágazatok szerint sorolja fel a vasúti arcképes igazolványra jogosult összes közszolgálati alkalmazottakat. A katonai szervek legénységi állományú egyénéi közül e szerint a honvédség, határőrség, folyamőrség, méneskar és a csendőrség tényleges szolgálatban álló és nyugállományú alhadnagyai, tiszthelyettesei, törzsrörmesterei és őrmesterei, valamint ezek igényjogosult családtagjai kaphatnak vasúti arcképes igazolványt. A honvédség véglegesen felvett tiszteseire és a csendőrség ennek megfelelő „csendőr“ rendfokozatú egyéneire ez a menetkedvezmény ezideig kiterjesztve nem lett.

Ennek magyarázatát abban kell keresni, hogy a háború előtti szervezet szerinti legénységi rendfokozatokban csak a rangosztályba nem soroló havidíjasok (honvédségnél: a főszámvivő, főfegyvermester, főpatkoló mester, stb.; csendőrségnél: járásőrmester és törzsrörmester) voltak vasúti arcképes igazolványra jogosultak.

Később a legénységnél létesített tiszthelyettesi rendfokozatnak a rangosztályba nem soroló havidíjasok csoportjába történt besorolása következtében e menetkedvezmény a honvédség és csendőrség tiszthelyetteseire és ezek családtagjaira is kiterjedt.

Az 1936. évi november hó 12-én tartott minisztertanács a kedvezményt 1937. évi január 1-ei hatállyal pedig a véglegesen felvett honvéd altisztekre (törzsrörmester és őrmester), s az egyenlő elbánás elvénél fogva a csendőrség törzsrörmestereire és őrmestereire, továbbá ezek családtagjaira és mind ezekre mint nyugdíjasokra, valamint ezek családtagjaira is kiterjesztette. Mivel a honvédségnél a véglegesen felvett tisztésekre a menetkedvezmény kiterjesztve nem lett, az egyenlő elbánás elvénél fogva nem voltak részesíthetők abban a „csendőr“ rendfokozatú egyének sem.

A m. kir. rendőrség és pénzügyőrség tagjai, — mint nem katonai szervezethez tartozók — közszolgálati, állami alkalmazotti minőségük jogán, véglegesítésük után azonnal igényt szereznek a vasúti féláru jegy váltására jogosító arcképes igazolványra éppúgy, mint a végleges minőségben alkalmazott, hivatali esküt tett állami rendszerű polgári altisztek.

A kedvezménynek kiterjesztése érdekében a honvédelmi miniszter úr a közel multban lépéseket tett a kereskedelem és közlekedésügyi miniszter úrnál. A kereskedelem- és közlekedési miniszter úr a menetkedvezmény kiterjesztése elől elvben nem zárkózik el. A kedvezmény kiterjesztése úgy a honvédségnél, mint a csendőrségnél csak az esetben lesz mégis megvalósítható, ha az igazolványok után esedékes ú. n. térítési díjaknak a kinstárt terhelő részéből felmerülő költségtöbblet az érdekelt tárcáknál már megállapított költségvetési keretekben fedezetet nyerhet.

Ennek megállapítása most van folyamatban.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Cigányesetek.

Irtá: SZÉKELY SÁNDOR őrmester (Alsódabas).

I.

Az egyik gazda feljelentést tett, hogy a község határában levő tanyájáról a sertései közül ismeretlen tettes az apasertést ellopta. A nyomozás során cigányok jöttek gyanúba. A járőr a cigánytelepre ment, hogy ott megejtse a nyomozást. Odaérkezésekor az egyik cigány udvaráról nagy sertésvisongást hallott. Azonnal odaszaladt a járőr és akkor látta, hogy egy sertés, melynek a felső állkapcsára kötél van ráhurkolva, fel van akasztva a cigány udvarán levő körhintára. Az öreg cigány a három fiával — kezében egy nagy harapófogóval — mellette állt. A sertés minden erejét összeszedve igyekezett szorongatott helyzetéből menekülni, de az egyik cigány a lábát, a másik a farkát, harmadik a fülét fogta, a negyedik pedig egy feszítővasat tett a sertés szájába, hogy a kezét meg ne harapja. Az öreg cigányvajda pedig kezében a harapófogóval nagy szorgalommal tördelte, fessegette és húzgálta ki a sertés fogait. A járőr az agyonkínzott állatot leeresztette a kötélről.

Most már a községházán kikérdezésre került a sor annak tisztázása végett — hogy hol? mennyiért? mikor vette? Hol iratta a nevére? Hol van a marhalevél? És tulajdonképpen mit akartak vele csinálni? A cigányvajda erre valamit szólt, de érteni nem lehetett, majd hirtelen a földre dobta magát, jajgatott, azt hajtogatta, hogy hirtelen nagyon rosszul lett, de a kérdésekre, hogy mi baja és miért esett össze, nem válaszolt. A járőr azonnal orvost hivatott hozzá, hogy megtudja, tényleg van-e valami komoly baja, vagy csak szimulál. Az orvos megállapította, hogy semmi baja, láza stb. nincs. Szakmegállapításait a cigány előtt közölte a járőrrel.

Az öreg cigány látta, hogy most már nincs kibúvó, a nyelve megeredt és kezdett beszélni. Előadta, hogy a sertést a közelmúltban vásáron vette, egy névleg nem ismert cigánytól, 45 P-ért. Arra a kérdésre, hogy hol van a marhalevél, rögtön a zsebében kezdett keresgélni, de nem találta, pedig minden zsebében könyökig nyulált. Ezután azt mondta, hogy a szomszéd községben a községházán iratta nevére azzal együtt, akitől vette, felmutatni azonban most nem tudja, mert elveszítette.

A sertést azért húzta fel kötélre a körhintára, hogy a fogát elreszelje, mert túlnagy volt. A sertés még csak egyéves, a fogai annyira megnöttek volna, hogy a száját szétfeszítik.

A szomszédos községből, ahol a cigány a sertést állítólag vette és a marhalevelet átíratva, időközben a járőr megtudta, hogy a cigány állításai nem felelnek meg a valóságnak. Most már a járőr a kérdések ostroma alá fogta, melyekre hol válaszolt, hol a fejét lesütve hallgatott. Végül ezután rászánta magát és beismerte, hogy a kansertést a három fiával előtte való éjjel lopta el a sértettől. A sertés fogait azért fördelte ki, hogy azt a gazdája fel ne ismerje. A fiai is tagadták először a cselekmény elkövetését, de később ők is beismerték.

II.

Rendes szolgálat alkalmával az egyik sértett panaszt tett a járőrnek, hogy a baromfiak állandóan vesznek. A baromfiak mindig nappal tűnnek el, de hogy milyen módon, arravonatközölgőleg bővebb felvilágosítást adni nem tudott. A járőr feltevése az volt, hogy a baromfiakat vagy alkalmi tolvajok lopkodják, vagy pedig a szomszédságában elterülő erdőben tanyázó róka fojtogatja meg. A következő szolgálat alkalmával a járőr a tanya mellett levő erdőben — természetesen ott, ahol legjobb kilátása volt és ahonnan az előtte levő terepet teljes egészében áttekinteni tudta — leszállást foglalt el. Két és fél óra múlva arra lett figyelmes, hogy az úton két cigányasszony közeledik felé, mikor azonban a tanya irányába értek, mind a kettő a tanya felé vette az irányt. A tanyában levő kutyák dühösen ugatva nekik rohantak és meg akarták őket harapni. A kutyák azonban hamar megjuhászkoztak, mert az egyik cigányasszony hirtelen valami ennivalót dobott nekik, mire azok azonnal elhallgattak és látszólag rágtak valamit. A kutyák egyszerre csak nagy vonításba kezdtek, s farkukat lábuk közé szorítva, vonítva szaladtak be a tanya felé.

Időközben a cigányasszonyok is beértek s nagy alázatosan, földig meghajolva „kezét csókolom“ köszöntéssel köszöntötték a gazdaasszonyt, aki nem nagy örömmel fogadta őket. A gazdaasszony kérdezte tőlük, hogy miért jöttek? Mit akartok? „Hát csak azért jöttünk kezit csókolom, hogy meglátogassuk, mert tudjuk, hogy maga milyen aranyos, szép, jó, adakozó asszony.“ „Hát az ura hol van?“ kérdi az egyik. Mire a gazdaasszony azt felelte, hogy nincs idehaza senki, csak én egyedül és a tanyából takarodjatok azonnal ki. Erre az egyik cigányasszony elköszönt és útnak indult, a másik pedig szóval tartotta az asszonyt! Alighogy az udvarról kilépett, jobbra-balra tekintett s egyenesen a ház mögé ment, ahol a baromfiak csoportosan ültek, ott a zsebéből szemenként kezdte szórni a tengerit a baromfiaknak és csalta maga után az erdőbe. A baromfiak a kukoricaszemeket szedegetve csapatosan mentek utána. Mikor az erdőbe beért, — mely a tanyától kb. 50 méterre volt — a cigányasszony leült és tovább szórta a kukoricaszemeket a körülötte levő baromfiaknak. Egyszer csak elkapta az egyiket, villámgyorsan kicsavarta a nyakát, s azonnal a ruhája alá tette és a lába közé fogta. Így folytatta ezt addig, míg a másik cigányasszony oda nem ért.

Mikor a másik cigányasszony odaért, valamit szólt hozzá cigányul és olyan mozdulatot tett, mely elárulta, hogy most már el akarnak menni a zsákmánnyal. A járőr erre előbujt rejtekhelyéről és

mivel látta az esemény lefolyását elejétől végig, odament a cigányasszonyokhoz, kik egymás között cigányul halkán beszéltek, s kérdezte tőlük, hogy mit várnak s miért ül a földön. A cigányasszony erre azt felelte, hogy hirtelen rosszul lett, irtózatos gyomorgörcei vannak és nem tud sehova se menni, meg se tud mozdulni. A járőrvezető a járőrtárs útján két bizalmi egyént hivatott oda. Mikor a bizalmi egyének a helyszínre érkeztek, a járőr a cigányasszonyt felszólította, hogy álljon fel, a cigányasszony azonban tovább adta a beteget, aki meg sem tud mozdulni. A járőr a bizalmi egyéneket felkérte, hogy állítsák fel, ez ellen azonban a cigányasszony tiltakozott és karjaival hadonászva torkaszakadtából jajgatott, hogy „segítség“, mert meg akarják őt verni. Ez a magatartása nem sokat változtatott a helyzeten. A két bizalmi egyén a cigányasszonyt a helyéről felemelte és akkor látták, hogy a ruhája alatt öt darab döglött tyúk volt. Arra a kérdésre, hogy a tyúkok hogy kerültek a ruhája alá, azt felelte, hogy nem tudja és ő nem is vette észre, hogy döglött tyúkon ül. A nála levő batyut a járőr kibontatta vele és abban egy darab kétméteres spárgát talált, melyre kukoricaszemek voltak ráfűzve. A cigányasszony azt mondta, hogy azért van nála, mert a nyakába szokta hordani nyaklánc helyett.

Mikor a járőr elébe tárta, hogy az erdőből figyelte az egész eset lefolyását, azt adta elő, hogy ő a tyúkokat megdöglölvé találta és azért ült rá, takarta le ruhájával, hogy azok fel ne éledjenek. A hasgörcsei ekkor már elmúltak.

A járőr most már a sértett asszonyt odahívta, ki a tyúkjait sajátjának ismerte fel, s mikor megnézte részletesebben, akkor látta, hogy a nyaka mindegyiknek ki van csavarva.

A részletes kikérdezés során mindkét cigányasszony beismerte, hogy azért mentek be — kéregetés ürügye alatt — a sértett tanyájába ketten, hogy megtudják azt, hogy kik vannak otthon, s ha azt tisztázták, akkor az egyikük a gazdaasszonyt szóval tartja, a másik pedig ezalatt a baromfiakat kicsalja és megfogja. A cigányasszony most már beismerte, hogy a tyúkokat ő csalta ki az erdőbe, úgy, hogy kukoricaszemeket szórt el és mikor közel mentek hozzá, elkapta a nyakukat, rögtön kicsavarta, hogy ne tudjanak zajt csapni és a ruhája alá tette azért, hogy ha esetleg valaki arra talál menni, meg ne lássa. A spárgára felfűzött kukoricaszemek azért voltak nála, hogy ha a tyúkok félnek tőle és nem mennek közel hozzá, akkor ő leül egy bokorba, a spárgára fűzött kukoricaszemeket pedig kiteszi. Mikor a tyúk a kukoricaszemet felkapja és lenyeli, nem tud elszaladni és ő ekkor zajtalanul magához húzhatja és megfoghatja.

A bírósági tárgyalás során azonban az előadását megváltoztatta és azt vallotta, hogy ő az öt darab tyúkot döglölvé találta.

III.

Éjjel 23 óra van a községben. Nagy a csendesség. A nappali nehéz munka után mindenkinek édes a pihenés. Így volt ez a csendőrlaktanyában is, ahol szintén halotti csend uralkodott. A békés esendet egyszerre csak nagy kiabálás és kapuzörgetés verte fel. Azonnal kiugrom az ágyamból, hogy megnézzem, hogy ki az és mi történt.

Mikor a kapuhoz érek, hogy azt kinyissam, látom, hogy egy közepmagas termetű, igen furcsa kinézésű füstös cigány áll ott és a nélkül, hogy kérdeztem volna tőle valamit, rögtön nagy hangon kezdett beszélni, míg végre leintettem, hogy hallgasson, ne zavarja senki éjjeli nyugalma, majd bent elmondhat mindent. Az örsirodában aztán kezdte elbeszélui, hogy mi történt vele, „kirem kezitesókulom, nágy báj ván, lerabolták a fejemről a kálapot“, de a kalapot a kezében szorongatta. Közben ahogy az asztal mellett állt, egy nagy csomó bagót köpött ki a szájából a padlóra, úgyhogy nekem is majd a lábomat érte. Ekkor én erélyesen rászóltam, mire a nagy füstös cigány azt felelte, hogy „ne tessék haragudni, kedves tiszteltes úr, csókolom azt az intelligens beszédét, drága modorát, de kedves ember maga, azt hittem, hogy a putribá vagyok.“ „No mondjad cigány tovább, hogy mi történt?“ „Hát kirem leszakították rólam az inget, amit tiz pengőért vettem és még csak most volt rajtam először.“ Az ingnek azonban egy csep deréka sem volt, csupán a két vállán és a nyakán volt valami nagyon piszkos, igen elhasznált rongy, mely cafatokban csüngött róla.

A cigány folytatta tovább, hogy ezzel nagyon megkárosítottak és „igen-igen belesértettek a becsületembe“. „No és miért?“ „Bementem kirem a templomba, melynek az ajtaja nyitva volt, — imádkozni akartam — alighogy a tisztelendő úrnak a kalapját a fejembe tettem és ki akartam venni a Szentséget a helyéről, — igaz, hogy az be volt csukva s ki akartam feszíteni — ekkor belépett két ember, megfogtak, a kalapot kivették a fejemből, az enyémet pedig kidobták az utcára. De ez még nem volt nekik elég, hanem elszakították az ingem ujját, engem pedig kilöktek az utcára s az esés következtében megütöttem a ballábamnak a kisujját és a hasamat.“

„Tekintetes tiszteltes úr, most pedig kérek olyan esendő katonaszázadot, amelyik a pusztulásig veri mindegyiket, amiért engemet, mikor az eljövendő boldogságomért akartam imádkozni — a templomból — kilöktek. „Na, jól van, cigány, majd tisztázzuk az ügyedet“, „de kirem engem most már tessék elengedni“. „Azt már nem, majd csak, ha meglátom, hogy a szénád rendben van“, — válaszoltam.

Járőrtársammal azonnal felszereltünk, mivel az ügy gyanús volt, hogy mit keresett a cigány éjjel a templomban és a cigánnyal együtt mentünk a helyszínre, ettől azonban az nagyon vonakodott. Mikor a helyszínre értünk, a templom belseje ki volt világítva, minden ajtó nyitva, bent pedig a harangozó a két fiával együtt keresik, kutatják, hogy mi hiányzik, de amikor a nagy füstös cigányt meglátták, rögtön nekiestek „aljas, csirkefogó, senkiházi, gazember cigány, mit kerestél te itt, elloptad a kehelytörő ruhát és el akartad vinni a Szentséget is“. A harangozótól kértem, hogy mi történt itt, mire az röviden nagyjából elmondta. Ezután a község házára mentünk, hol a cigányt most már mint gyanúsítottat kezeltem és kérdeztem ki. Mikor a zsebeit átkutattam, abban a kehelytörő ruhát meg is találtam, melybe egy csomó bagó volt belesavarva, hogy az miként került a zsebébe, először nem tudta, majd később aztán, mikor látta, hogy kibúvó nincs, beismerte, hogy

úgy lopta el. Azt azonban tagadta, hogy a Szentséget is el akarta lopni. Előadása szerint ő csak meg akarta nézni, mert még közelről nem látta. Arra vonatkozólag, hogy a templomba hogyan ment be, azt adta elő, hogy mikor reggel a misének vége volt, ő nem jött ki, hanem a pad alá lebújt és ott volt egész 23 óráig, várva azt, hogy a faluban mindenki elesenedesjen.

A járőr a cigányt elfogta és az illetékes helyre átadta.

IV.

Az egyik asszony, ki második felesége volt az urának, félve attól, hogy férje első feleségét is szereti és őt elhanyagolja, egy Sári nevű ismert cigány jósasszonyhoz fordult tanácsért.

Egyszer, mikor egyedül volt lakásán, megjelent nála Sári néni, nagy szurtos, moeskos pipával a szájában. „Meggyüttem, drága asszonyság, de nincsen tán idehaza senki, csak maga.“

„Hát szépasszony! Én most nagyon éhes vagyok. Mielőtt hozzáfognék a maga boldogságának megjósolásához, adjon nekem valamit enni.“ Az asszony adott is neki, ezután Sári néni azt mondta, hogy most már őt hagyja nyugodtan a szobában egy fertályóraig, hogy ott maga egyedül gondolkozzon. Mikor az idő eltelt, az asszony bement a szobába, de akkor a Sári néni már a szerencsekártyát rendezgette. „Na üljön ide mellém a földre és emelje el a kártyát háromfelé. Hát kedves asszonynom! Maga de nagyon boldogtalan asszony lesz, ha ez tovább is így megy, adjon nekem ötven pengőt, én majd beszélek az urával és majd mindent jóváteszek. Mutassa asszonyom a tenyerét, magának a tenyere azt mutatja, hogy csak akkor lesz igazán boldog a férjével, ha velem sűrűn jószoltat, én pedig majd adok az urának valami szert s akkor azt csinálhat vele, amit akar és oda megy, ahová akarja, magát pedig annyira megszereti, hogy soha el nem tudja hagyni.“ „Sári néni! Most a pénzt nem tudom odaadni, mert nincs apró, hanem majd a következő alkalommal.“ „Jól van drága asszonyság, akkor is jó lesz.“

Mikor Sári néni eltávozott nagyon alázatosan, megcsókolta az asszony kezét, de mikor a kapukiment, majdnem futott. Az asszony bemegy a szobába, megnézni, hogy hány óra, de a kis aranykarórát nem találta a megszokott helyén. Gyanazkodni kezdett s azonnal a szekrény fiókját is átnézte, ahol két darab százpengős papírpénz volt és akkor látta, hogy a retikül, melyben a pénz volt, úgy van a helyén, ahogy volt, de a kétszáz pengő hiányzik belőle. Az asszony azonnal az örsre szaladt s az esetet jelentette. Az örsparancsnok intézkedésére rögtön járőr ment a cigánytelepre. Mikor a járőr a cigánytelephez közeledett, látta, hogy észrevették és a cigánygyerekek közt nagy a sürgés-forgás, egy cigányasszony pedig beleszaladt a putri mellett levő vízestóba, melyben sűrű nád volt. A járőr a cigányasszonyt kihívta a vízből — bár kijönni vonakodott — s kérde tőle, miért ment bele, mire azt felelte, hogy nagyon melege van, bár az idő ekkor elég hűvös volt, mert már október 20-ika volt. A járőr azonnal házkutatást tartott nála, de az eredménytelen volt,

majd az általános személymotosztást is megejtette, sajnos, ez is eredménytelen volt.

A gyanúsított a cigányasszonyt most már a járőr a község házához kísérte. Ekkor kiderült, hogy a két darab százpengős a haja közé volt dugva és a hajával volt összecsavarva. Most már megbízható nő; bizalmi egyénnel vizsgáltatta meg részletesen és a női karórát egy rongyba csavarva szintén megtalálta. A cigányasszony ezeketán a cselekmény elkövetését beismerte.

A feljelentést a járőr az illetékes helyre megtette.

Nagykátán a katonai és polgári vezető személyek, a tényleges és nyugállományú csendőrség együtt ünnepelte a Kormányzó Úr Ő Főméltósága 70. születésnapját.

V.

Országos vásár után két nap múlva a sértett feljelentést tett a járőrnek, hogy a vásárbán a Jancsi nevű cigánytól 400 pengőért egy darab fekete szőrű kanca lovat vett, mely marhalevél szerint ötéves, megvételkor a jobb hátsó lábára sántított és a csánkban heveny seb volt. A lovat mint ép, hibátlant vette meg. Megvételkor azt részletesen meg is nézte: úgymint fogazat, szem, láb stb. szempontjából. Mióta a ló nála van, semmit sem evett és ő úgy látja, hogy a foga le van reszelve, a szemöldöke, orrhát és a vakszem körül pedig a ló meg van öszülve, amit megvételkor nem látott rajta.

A járőr a lovat megnézte, hogy a sértett által előadottak megfelelnek-e a valóságnak és megállapította, hogy a ló közép- és szegletfogai le vannak reszelve, a fekete mélyedés (kupa) pedig úgy van tüzes vassal belesütve. A szemöldök, orrhát és vakszem körül levő ősz szőrök be voltak festve fekete, hátulsó jobb lábán a csánkban pedig jól felismerhető, éles tárgyól eredő vágott seb volt. A járőr előtt most már alapos volt a gyanú arra nézve, hogy a cigány család követett el. A járőr a cigányt felkereste és kikérdezte részletesen a bűncselekményre vonatkozólag. Jancsi cigány, aki hasonló cselekmény miatt már több ízben volt büntetve és az ilyen ügyekben nagy gyakorlattal rendelkezik, a cselekmény elkövetését körömszakadtáig tagadta, míg végre is beismerte, hogy a ló nem ötéves, mint ahogy az a marhalevélen fel van tüntetve, mert a marhalevél egy másik loé volt, mely megdöglött és amelyet apródonkint megevett. A ló fogait ő reszelte le, mert már nagyon nagyok voltak és ő égette bele a kupát tüzes vassal, hogy fiatalabbnak látszon. A ló orrhátát, szemöldökét és vakszemét fekete festékekkel kente be, a jobb hátsó lábán pedig csánkópók volt, mire nagyon sántított és hogy ezt sértett meg ne tudja, ő a ló csánkját késsel megvágta, hogy azt úgy tüntesse fel, mintha a sántítást a frissen ejtett seb okozná.

A cigányt a járőr az illetékes helyre feljelentette.

VI.

Vásári kereskedő, aki ruhanemű eladásával foglalkozott, az országos vásáron feljelentést tett a járőrnek, hogy a sátorból ismeretlen tettes négy darab fehér férfiinget, míg ő a vevőközönség kiszolgálásával foglalkozott, ellopott. Arra vonatkozólag, hogy ki lehetett a tolvaj, felvilágosítást adni nem tudott. Ezek után a járőr a sátorok között figyelőállást foglalt el, helyét azonban sűrűn változtatta, hogy ne legyen feltűnő. Két és fél órai figyelés után észrevette, hogy a közönség között 20—25 méter távolságra elszórtan négy cigányasszony olálkodik. Majd közülök odament az egyik a sátor elé, ahol zsúfolásig volt a vevőközönség és ő is felvett két darab női inget és nézegette, de ekkor már a tömeg között ott állt a többi is különböző öltözetben, úgyhogy csak az ismerte fel őket, hogy cigányok és együvé tartoznak, aki már hasonló esettel foglalkozott.

A cigányasszony kihasználta azt a pillanatot, midőn a kereskedő és személyzete el van foglalva és a két darab női inget hátraadta a tömegben levő társának és ő csak továbbállt s nézegette ismét az eladó árut. A járőr most már a sátor mögül óvatosan előbújt, de mikor a cigányasszony meglátta, azonnal futásnak eredt. A járőr utána vetette magát és rövid üldözés után a két asszonyt a vásári közönség segítségével elfogta. Ekkor azonban már egyiknél sem volt az ellopott ruhaneműből. Tagadták, hogy ők loptak volna valamit. A sértetthez kísérték, ki még nem is tudott róla, hogy tőle is loptak ruhaneműt.

A járőr a gyanúsítottakat a bűncselekményre nézve kikérdezte, de azok tagadtak mindent, azt is, hogy velük még másik két cigányasszony is lett volna. Az örskörlethez tartozó egyik községben a lakásukon a járőr még aznap házkutatást tartott, de eredménytelenül. Később beismerték, hogy még

két cigányasszony társuk volt. A járőr ezeknek lakásain is házkutatást tartott és az ellopott kész ruhaneműket egy nagy dunnában, a toll közé bevarrva, megtalálta. Ezekután beismerték, hogy kilesték, mikor sok vevő volt egy helyen, s ekkor ők is felvették, nézegették az árukat, majd mikor a kereskedő el volt foglalva, akkor átadta a háta mögött levő társának, az pedig újból továbbította, úgy, hogy mire a sértett észrevette, akkor a ruha már a negyedik kézen volt. Ezt azért csinálták így, hogyha esetleg rajtaveszítenek, a tolvajt hiába fogják meg, mert annál a lopott ruhából már nem lesz egy darab sem.

A járőr a cigányasszonyokat az illetékes helyre feljelentette.

VII.

A reggeli órákban a sértett a járőrnek feljelentette, hogy az éjjel ismeretlen tettesek hét darab hízott libáját a lakása udvarán levő ólból ellopták. Hogy kik lehettek a tolvajok, azt nem tudja. A helyszínen egy mezítlábos lábnyom van.

A járőr azonnal a helyszínre ment s először általánosságban, majd részletesen megejtette a helyszíni szemlét. A helyszínen két mezítlábos lábtól eredő 20 cm hosszú, 12 cm széles lábnyom benyomatot talált, a lábnyomok közötti távolság 80 cm volt. A jobb láb nagyujja a nyom szerint görbe volt. A másik lábnyom pedig 38 cm hosszú, 15 cm széles és rongyokba esavart volt. A nyomokon kívül a járőr a helyszínen egy feltűnő füstszagú ruhadarabot talált. Feltevése az volt, hogy a ruhadarabot valószínűleg cigányok hagyhatták ott, mert azoknak van jellegzetes füstszaguk. A lábnyom-benyomatokat a járőr alabástrom-gipszből készített péppel kiöntötte és biztosította.

Ezután a járőr a cigánytelepre ment, hol a helyszínen visszahagyott ruhadarabot a cigánygyermeknek megmutatta azzal, hogy amelyikőjük elveszítette, elviheti. Ez nem járt eredménnyel. Ezután a cigánytelepen lakó cigánynőket és férfiakat egy csomóba szedette össze, s egyenként megnézte a lábukat. A Guszti cigány lába hasonló volt a nyomhoz, s a jobb lábának nagyujja görbe is volt. Mivel a gyanú így alapos volt, Gusztit a járőr őrizetbe vette, a kiöntött lábnyomokat a lábával összehasonlította. A gipszöntvény és a láb azonosnak mutatkozott. Most már a járőr Guszti lakásán házkutatást tartott és egy hízott libát megsütve, a földön volt szalmazsák alatt, a földbe ásva megtalálta. A cigány a liba holszerzését és saját alibijét nem tudta elfogadhatóan igazolni.

Guszti cigány ezután beismerte, hogy a büncselekményt ő követte el Miska nevű társával. Dacára a téli időnek, azért volt mezítláb, hogy a lábnyomát meg ne ismerjék. A Miska cigány is azért kötözte a lábát rongyokba. Beismerte, hogy a ruhadarabot is ő hagyta a helyszínen. A libákból hat darabot már eladtak, de az ára, amelyen megosztokdottak, részben még megvan. Az esetet Miska cigány is ugyanúgy beismerte.

A járőr a feljelentést az illetékes helyre megtette.

VIII.

Kövér László nagykovácsi lakos, 1935 augusztus 14-én a járőrnek feljelentette, hogy az éjjel a lakószobája mellett levő éléskamrájába ismeretlen tet-

tes betört oly módon, hogy az ablakra először agyaggal bekent ruhát ragasztott, s azután az ablakot zajtalanul benyomta. Az ablak betörése után az éléskamra ajtaját kifeszítette és onnan 28 kg sertéssonkát ellopott, azután ugyanazon az úton elmenekült.

A járőr azonnal a helyszínre ment, megejtette a helyszíni szemlét és megállapította, hogy a tettes a kerítésen át ment be az udvarra a kerten keresztül. Az ablakra sárral bekent ruhadarabot ragasztott, hogy a zörgést megakadályozza, illetve tompítsa, az ajtót pedig reszelőből készült feszítővassal feszítette ki. A feszítővasat, amelyet a tettes a helyszínen hagyott, a járőr alapos vizsgálat tárgyává tette s azt alkalmi szakértővel is megvizsgáltatta. A feszítővasat olyan egyén hagyhatta vissza a helyszínen, aki fűrók készítésével és eladásával foglalkozik. Ez volt az alkalmi szakértő véleménye.

Most már a járőr olyan egyének után puhatolt, akik őeskavas eladásával, vevésével, továbbá fűrók eladásával és készítésével foglalkoznak. Megállapította, hogy a cigánytelepen lakó Janesi cigány foglalkozik fűró készítésével és eladásával. A járőr a cigánytelepen a Janesi nevű cigányt felkereste, aki akkor nem volt a lakásán, hanem a község határában tartózkodott. A járőr erre a cigánytelepről eltávozott és a telep közelében leállást foglalt el, hogy a cigányt hazajövelekor elcsíphesse. 23 óraker egy cigány tényleg a telep felé tartott. Mikor a közelbe ért, a járőr igazolásra szólította fel. A cigány se szó, se beszéd, futásnak eredt.

Rövid üldözés után a járőr elfogta, megbilincselte. Tényleg Janesi cigány volt, s mivel most már alapos volt az ellene szóló gyanú a büncselekményre vonatkozólag, részletesen kikérdezte. Tagadott mindent. Másnap reggel bizalmi egyének jelenlétében a lakásán megtartott házkutatás alkalmával a járőr a helyszínen hagyott feszítővashoz hasonlót talált. Mivel Janesi cigánynak a szomszéd községben lakó cigányrokona alaposan gyanúsítható volt, hogy az ellopott sonkát ahhoz vitte és ott rejtette el, a járőr annak lakásán is házkutatást tartott és az ellopott sonkát a szemétdombban, egy lepedőbe csavarva, elásva megtalálta. Holszerzését igazolni nem tudta és beismerte, hogy a sonkát testvérbátyja, Janesi cigány vitte hozzá előttevaló nap reggel.

A bizonyítékok súlya alatt Janesi cigány beismerte, hogy a sértett sonkáit ő lopta el oly módon, hogy az ablakra sárral bekent ruhát ragasztott, hogy az ablakbetörést ne lehessen hallani s azután pedig az ajtót egy reszelővel, melyből fűrot akart csinálni, kifeszítette és onnan 28 kg sertéssonkát ellopott. A feszítővasat pedig otffelejtette.

A járőr a gyanúsítottat illetékes helyre feljelentette.

IX.

1935 év őszén egy vasárnap éjjel 23 óraker egy egyén, mikor már a kaput is bezártuk és készültünk lefeküdni, becsengetett a laktanyába és bejelentette, hogy Kerékes Márton nagykovácsi lakost a vásártéren ismeretlen egyén összeszurkálta, úgyhogy talyigán szállították a lakására. Ezt az őrsparanesnokonak — ki már lefeküdt — azonnal jelenttem. Bizalmi egyénnel a sértett lakására

mentünk s ott találtuk az orvost, aki Kerekes Mihály sebeit bekötözte.

A sértettet kikérdeztem, aki előadta, hogy a városból lakása felé tartott. Utközben, a vásártéren, észrevétlenül hátulról rárohantak és megszurkálták. A zsebkését ő is kivette, védekezni akart és valószínű, hogy ő is megszurkálta támadói egyikét. Hogy hányan voltak, azt nem tudja.

A sebek nagy számából, melyek a test különböző részein voltak, arra következtettem, hogy a bűncselekményt nem egy, hanem több tettes követhette el. A szurkálás ugyanis roppant rövid idő alatt játszódott le, mert a sértett segélykiáltására a közelben lakók azonnal a helyszínére rohantak, de ott már csak a szerencsétlen, vérében fetregő, Kerekest találták. Ilyen rövid idő alatt annyi készürást egy ember nem ejthetett. Ezután a helyszínről siettünk, s megtartottuk a helyszíni szemlét, melynek során a sárban egy zsebkést találtam. E bűnjelnek nagyon megörültem. Örömem azonban nem sokáig tartott, mert hamarosan kiderült, hogy a zsebkés a sértetté. A kést alaposan megvizsgáltam és rajta vérnyomokat találtam. Ez a megállapítás alátámasztotta a sértettnek azt az állítását, hogy védekezés közben a támadóit megsebesítette. A tettes kilétére vonatkozólag most már legalább annyi támpontunk volt, hogy közöttük sebesült embernek kell lenni.

Más bűnjelt vagy bizonyítékot a helyszínen nem találtam.

Kikérdeztem sorban azokat az embereket, akik elsőnek érkeztek a helyszínre. Az egyik tanu a sértett mellől két egyént látott elszaladni, de a sötétség miatt egyiket sem tudta felismerni.

A nyomozást a kocsimákban kezdtük.

Tudakozódtunk, hogy este kik mulattak, ittak, vagy kik időztek ott 23 óráig. Ez a fáradozásunk eredménytelen maradt, mert akik a kocsimában voltak, mindannyian igazolták alibi-jüket.

Ezután a cigánytelepre mentünk, elővenni azokat a cigányokat, akik ilyen esetben számításba jöhetnek. Mivel ezek már az első látásra megerősítették a gyanúmat, lakásukon házkutatást tartottam, mely eredményre is vezetett. Megtaláltam egy véres inget, rajta két készürással. A cigány zsebkésén száraz vérnyomokat találtam.

A bűnjellekkel együtt a rendőrkapitányságra kísértem a cigányt s ott, mikor az ingét levettettem vele, a mellén egy készürást találtam. A cigány először tagadott, de mikor a bizonyítékokat elébe tarttam és mivel azt, hogy hol sérült meg, elfogadhatóan igazolni nem tudta, a cselekmény elkövetését beismerte. Előadta, hogy vasárnap este 23 órakor két cigánylegény társával kilesték a sértettet a vásártéren, megtámadták és mind a hárman több helyen megszurkálták azért, mert rá régebbi idő óta haragudtak. A másik két gyanúsított lakásán is házkutatást tartottam és őrizetbe vettem a zsebkéseiket.

A késelést ők is beismerték.

X.

1937. évi május 20-án én és Henc Lajos csendőr rendes megelőző szolgálatban álltunk és Nagykörös határában portyáztunk. 9—10 óra közötti időben Boros Sándor nagykörösi lakos jelentette, hogy aznap virradóra bezárt baromfi (tyúkjából) az ajtó

kifeszítése után 8 darab tyúkot és 1 darab kappant ismeretlen tettes ellopott. Előadta még, hogy a tolvaj az éléskamrájának a hátsó vályogfalát is kibontotta, az így keletkezett lyukon bebujt s 54 kg búzalisztet és egy darab 7 kg-os kenyeret ellopott.

Járőrtársammal bizalmi egyének jelenlétében megejtettem a részletes helyszíni szemlét, de bűnjelt nem találtunk és olyan nyomokat sem észleltem, amiből csak hozzávetőleg is a tettes személyére lehetett volna következtetni. A helyszíni szemle eredménytelensége azonban nem a járőr hibája volt, mert mire mi odaértünk, a kíváncsiak már összetapostak mindent.

Mivel a helyszín a tettesre semilyen támpontot nem nyújtott, igyekeztem a helyszínre vezető, vagy az onnan elvezető útját megállapítani. Puhaltam a határban jóembereimnél: éjjeli őroknél, csőszöknél stb., de eredmény nélkül. Először is a Kocsér község felé vezető út kínálkozott, amely sértett tanyája mellett vezet el. Nyomokat itt sem találtunk. Tovább folytattam a nyomok felkutatását s most már azt gondoltam, hogy a tettes nem az úton ment és távozott el a tanyából — már csak azért sem, mert éjjel eső volt — és valószínű, hogy tudta azt, hogy nem jó lesz a rendes úton menni, mert a visszahagyott nyomok elárulják. Ezután az út mellett lévő gyepen kutattam a nyomok után, mely eredményre is vezetett. A gyepen egy lovaskocsi nyomát találtam. A paták alakjából és irányából meg tudtam állapítani azt, hogy a kocsi Nagykörös felől jött, a gyepen megfordult és ismét Nagykörös felé távozott. A kocsi mellett lábnyomokat — már érteve alatta használható — nem találtam.

Most már a kocsi- és patanyomot alapos vizsgálat tárgyává tettem. Lemértem a keréktalp szélességét, a két kerék közötti távkozót, a patanyomokat pedig szintén pontosan lemértem és kiöntöttem. Még azt is meg tudtam állapítani, hogy a gyanúsított lova csödör vagy herélt, mert míg a kocsi a gyepen állt, a lova vizelt és a vizelet helye az első patanyomhoz közel volt. A kocsinyomot a városig tudtam követni, ott azonban a betonútra tért s így elvesztettem.

Képzletben végigmentem az egész város határára, a városban, hogy kiknek van egylovas kocsijuk, hol laknak, melyiknek mi a foglalkozása és hogy a lopás elkövetése idejében melyik hol volt. Ezeket az embereket sorra vettem. Fáradságom eredménytelen maradt, mert mindegyik alibit tudott igazolni. Időközben eszembe jutott, hogy egy évvel előbb a nagykörösi határban és városban is több ízben láttam egy cigányembert, hol egy-, hol kétlovas kocsival járkálni. A cigánytelepen megállapítottam, hogy ott egy évvel előbb tényleg járt egy cigány egylovas kocsival, aki kéregetett. Jelenlegi holtartózkodására vonatkozólag csak annyit tudtam meg, hogy távozásakor Kecskefő felé ment. Azonnal Kecskefőre mentünk és ott találtunk is több olyan cigányt, kinek kocsija és lova volt, olyant azonban, kinek csak egy lova lett volna, nem találtunk. Sorra lemértem mindegyik kocsijának a keréktalpát, a kerekek közötti távolságot. Egy kocsi teljesen azonosnak látszott. A ló patáinak méretei azonban nem egyeztek. Gyanúm most már megerősödött és a cigányt azonnal őrizetbe vettem. Megtudtam, hogy a cigányunk közvetlenül odaérkezésünk előtt adott el egy lovat

a szomszédságában lakó baromfikereskedőnek. Mikor annak a lónak patáit is lemértem, teljesen azonos volt a helyszín közelében talált patanyomokkal. Most már — mivel a gyanú alaposná vált — házkutatást tartottam. Az 54 kg búzalisztet a kemencében, száraz hamu alá rejtve, megtaláltam. A kenyeret és a baromfit nem sikerült megtalálni. A szomszédságban lakó baromfikereskedőt, kinek a lovat eladta, — mivel alapos volt a gyanúm, hogy a baromfit is annak adta el — kikérdeztem, lakásán házkutatást tartottam, eredmény nélkül. Először tagadt, majd később beismerte, hogy a nyolc darab tyúkot és egy darab kappant ő vette meg a cigánytól, de azokat azonnal eladta a kecskeméti hetipiacon egy előtte ismeretlen másik baromfikereskedőnek.

A gyanúsítottat a rendőrkapitányságon a bűncselekményre részletesen kikérdeztem, ki a lopást most már beismerte. Elmondta, hogy a herélt lovat azért adta el, nehogy árulójává váljon, ha esetleg útközben valaki meglátta volna.

XI.

1936 október 1-én a pestvidéki kir. ügyészség arról értesítette az őrsparancsnokságot, hogy 1936 augusztus 12-én 23—24 óra közötti időben Örkény—Alsódabas községek között vezető nemzetközi betonúton Márton Béláné kecskeméti lakost, aki kocsival ment Kecskemétre és egy másik kocsival összeütközött, valami rúdféle felnyársalta és a sérülésébe augusztus 13-án belehalt. Hogy a kocsiké volt, azt a sértett nem tudta, csak annyit tudott, hogy a kocsitáblán „Orsós Antal Felsőbabád 145. szám” állott. Az összeütközés után a gyanúsított gyorsan elhajtott.

Azonnal megkerestük az ócsai őrsparancsnokságot, — mivel Felsőbabád-pusztát odatartozik — hogy állapítsa meg, hogy van-e ott ilyen nevű egyén és 145. szám, ha igen a benti ügyre vonatkozólag, mint gyanúsítottat kérdezze ki. Az ócsai őrs a nyomozást megejtette és megállapította, hogy Felsőbabád-pusztán Orsós Antal nevű ember nem lakik, soha nem is lakott és 145. szám nincsen is. Tudtam, hogy Alsódabasról, Gyónról, Örkényből, Sárírból, Kakucsról, Újhartyánról és Alsónémedi községekből sokan szállítanak szénát Budapestre oly módon, hogy a szénát a kocsira és az oldalára felerősített szénatartórúdra rakják fel. Feltevésem az volt, hogy ilyen rúd nyársalhatta fel Márton Bélánét. Az említett községekben megállapítottam azt, hogy kik azok, akik Budapestre szoktak kocsin szénát szállítani, eladni. Ezeknek a megállapításoknak a révén Alsódabas, Gyón, Kakucs, Újhartyán községekben nem jutottam eredményhez. Tudva azt, hogy Örkénytáborban a honvédség részére is szoktak szénát vásárolni, érdeklőd-

tem azután, hogy az említett időben volt-e szénavásárlás. Megállapítottam azt, hogy az említett időben a honvédség részére vásároltak szénát az ócsai határban lévő uradalomból s ezt a szénát Alsónémedi községben lakó fuvarosok szállították el Örkénytáborba. A fuvarosok kilétére azonban felvilágosítást adni nem tudtak.

Következtetésemet összefüggésbe hoztam az eddigi megállapításaimmal és az volt a feltevésem, hogy a tettes az alsónémedi fuvarosok között lehet.

1936 október 5-én elmentem Alsónémedi községbe s a községházán a vezetőjegyzőt megkértem, hogy nézze át a kocsitáblákról vezetett kimutatást (névjegyzéket), nem szerepel-e ott Orsós Antal nevű fuvaros, aki állítólag Felsőbabád-pusztán 145. szám alatt lakik. A kimutatásban ilyen név nem volt, de a jegyző ilyen nevű embert nem is ismert.

Bizalmi egyének jelenlétében ezután az Alsónémedi községben lakó összes fuvarosoknak a lakására elmentem és személyesen ellenőriztem, hogy az említett időben kik szállítottak szénát Örkénytáborba, erről azonban senki sem akart közölni tudni. De Orsós Antal nevű egyént sem ismert egyik fuvaros sem.

Időközben megtudtam, hogy a cigánytelep mellett lakó Orsós Antal nevű cigány, aki most nem régen költözött Alsónémedi községbe, szintén szokott szénafuvarozással foglalkozni. A lakására mentünk. A szénahordórúdját megnéztem, de csak az egyik volt meg, a másik, előadása szerint, ismeretlen módon elkallódott és a kocsijáról a név és helységet jelző tábla is hiányzott. Orsós Antalt gyanúsítottként kikérdeztem, aki beismerte azt, hogy az említett időben Márton Béláné kocsijával történt összeütközése alkalmával a szénatartórúdját eltörött, a kocsijáról pedig a név és helységet jelző táblát levette és elrejtette.

Beismerte azt is, hogy a kocsit az eset megtörténte előtt nem világította ki.

A nyomozás során megállapítást nyert, hogy a balesetet Orsós Antal idézte elő, mert nagy fokban ittas volt és szabálytalanul hajtott.

A csendőrség működési területeinek a közbiztonságát a cigányok erősen veszélyeztetik. Annak, aki cigány ellen nyomoz, a cigányt ismernie kell. A leírt érdekes esetek alkalmasak arra, hogy az idevágó ismereteinket bővítsük.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-161

EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-161

Fotelágyak, paplanok, vashűtörök, futászőnyegek, fehérneművásznak, ruhaszövetek. „Barom” Szőnyeg- és Kárpitoslat

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

Patacsy (Proch) József ny. c. ezredes

Patacsy (Proch) József ny. c. csendőrezredes hosszas betegeskedés után 71 éves korában a szegedi honvéd és közrendészeti helyőrségi kórházban f. é. július hó 7-én hajnalban elhunyt.

Székesfehérvárott született s középiskoláinak elvégzése után 1887. évben a volt cs. és kir. 69. gy. ezrednél mint egyévi önkéntes szolgált. 1888 október 1-én a m. kir. II. csendőrkerületi parancsnokságnál avatták fel, mint gyalog próbacsendőrt. 1892-ben hadapród tiszthelyettes, 1893-ban hadnagy, 1897-ben főhadnagy, 1905-ben százados, 1915-ben őrnagy és 1918-ban alezredes lett.

BÚTOR- ÉS TEXTILKERESKEDELMI RT.

BUDAPEST, VI. KER., LISZT FERENC-TÉR 5. SZ.

EGY HELYEN — EGY SZÁMLÁN

teljes lakberendezések, egyes bútorok, kárpitozott bútorok, szőnyegek, kelengyék, 6-tól 24 hónapig terjedő részletfizetés.

ÁRJEGYZÉKET DÍJTALANUL KÜLDÜNK.

20 Modern **BÚTOR**-házak
KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
VIII. BAROSS-UTCA 42

1919 április 1-én, mint a székesfehérvári csendőrkerület beosztott törzstisztje ment nyugállományba.

1926. évben az ezredesi címet és jelleget kapta.

A világháborúban az ellenség előtt tanúsított bátor magatartásáért a hadiékítményes III. oszt. katonai érdemkeresztet és a bronz katonai érdemérmét érdemelte ki.

Tulajdonosa volt a pápai arany érdemkeresztnek.

Nyugállományban Ujszegeden telepedett le, hol a városrész róm. kath. hitéletében nagy szerepet játszott.

Július 8-án 17 órakor temették nagy részvét mellett, katonai dísszel a szegedi belvárosi temető kupolacsarnokából.

A temetésen *hertelendi és vindornyalaki Hertelendy Ignác ezredes*, csendőrkerületi parancsnokkal az élén résztvettek a Szegeden állomásozó tényleges és nyugállományú csendőrtisztek és a kerületi parancsnoksághoz beosztott legénység. A vegyesdandárparancsnokságot a különböző fegyvernemektől nagy honvédtiszti küldöttség képviselte. Ismerősei és barátai köréből is számos előkelőség vett részt a temetésén.

Gyászolják özvegye és egy árvája és a testület, amely kegyelettel őrzi meg emlékét.

Az őrsparancsnokképző iskola vizsgája.

Június hó 27-én és 28-án volt Szombathelyen a tizenegyedik őrsparancsnokiskola vizsgája. A vizsgabizottság elnöke *Kézdivásárhelyi Nagy Gyula* tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese, tagjai: *Szütsy Imre* ezredes, a belügyminisztérium VI/b. osztály vezetője, vitéz *Sáray Ferenc* ezredes, a belügyminisztérium VI/c. osztályvezetője és nemes *Szentoléry Rikárd* alezredes, őrsparancsnokiskola parancsnoka. A vizsgát vitéz *Falta László* altábornagy, a m. kir. csendőrség felügyelője megsejmelte. A vizsga befejeztével a m. kir. csendőrség felügyelője az iskola tisztikarának, segédoktatóinak és a vizsgázott hallgatónak elismerését fejezte ki munkásságukért, igyekezetükért és eredményért. Az iskolát 201 fő hallgató végezte el. Az első: *Jánossy Gyula* őrmester. *Kiváló* eredményt érték el: *Békés Gyula* és *Tóth Ferenc* I. őrmesterek. *Igen jó* eredménnyel 43-an, *jól* 145-en és *megfelelően* 10-en végezték a tanfolyamot.

Hegedű, Harmonika, Tárogató, Gramofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak itt a magyar gyárban kaphatók

Csendőröknek részletre is

Mogyoróssy Hangszermester

..udapest. VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen.

Járőrvezetői tanfolyamok vizsgája. Szombathelyen június 30-án volt a járőrvezetői tanfolyam vizsgája, amelyen *Dalmy József* ezredes, a szombathelyi III. csendőrkerület parancsnoka elnökölt. A tanfolyam hallgatói közül 7 kiváló eredményt ért el, ezek között az első **Tari István** csendőr. Igen jó eredménnyel vizsgázott 29 hallgató, jó eredménnyel 53,

megfelelő eredménnyel 9.

A budapesti gyalogtanalosztálynál a járőrvezetői tanfolyam vizsgáját dr. vitéz *Damasy Farkas* ezredes, a budapesti I. csendőrkerület parancsnoka elnöklelte június 25-én tartották meg. A hallgatók közül 5 kiváló eredménnyel vizsgázott. Első: **Kisbalázs Béla** gy. őrmester, második **Nád-házi Lajos** csendőr, harmadik **Miklósszegi Ferenc** őrmester, negyedik **Kiss Aron** és ötödik **Palkó Sándor** csendőrök. Ezenkívül 17-en igen jó 11-en jó és 4-en megfelelő eredménnyel végeztek. A levizsgázott hallgatók mind a budapesti I. csendőrkerület állományába tartoznak.

A pestszenterzsébeti gyalogtanalosztálynál a vizsgát június 27-én tartották meg *Sasady Arthur* alezredes, a budapesti I. csendőrkerület parancsnokának helyettese elnöklelte. Az iskolának 40 hallgatója volt, valamennyi a pécsi IV. csendőrkerületből. A legjobb eredményt mutatta fel **Szalinay Lajos** őrmester. Ezenkívül kiválóan végzett 4, igen jól 24, jól 10 és megfelelően 1.

Cserkészörvezetői tanfolyamon, Olad község határában előadást tartottak a csendőrség szervezetéről és szolgálatáról *nemes Szentolgy Rikárd* alezredes, az őrsparancsnok-iskola parancsnoka és *Pallós András* főhadnagy segédtsz. Különösen nagy érdeklődést keltett a lovas- és gyalogosjárőr eligazítása s néhány szolgálati eljárás bemutatása. Az őrsvezetői tanfolyam hallgatói olyan lelkes érdeklődéssel hallgatták és nézték az előadást, annyi — újabb és újabb — bemutatást kívántak, hogy alig jutottak a végére...

Sporteredmények. A folyó évi június 23—26-ig Nyíregyházán, június 29—július 3-ig Debrecenben megtartott országos lovasmérkőzéseken vitéz *Biró József* százados Kont nevű lován a díjlovaglás nehéz osztályában egy első és egy második, *Sörényi (Szander) István* főhadnagy pedig a díjlovaglás könnyű osztályában egy első és egy második, a díjlovaglás középosztályában egy második helyezést ért el Labore nevű szolgálati lován. A legjobb lovasok versenyein elért ezen újabb, előkelő helyezésekhez örömmel gratulálunk.

Dicséret. A m. kir. Belügyminiszter Úr 1938 április 26-án kelt 65.760/Eln. VI—c. számú rendeletével vitéz *Juhász Ferenc* csendőrt gyilkosság büntetével gyanúsított fegyveres rab katonaszökevények üldözése és ártalmatlanná tétele közben tanúsított bátor magatartásáért okirati dicséretben részesítette.

A miskolci VII. kerület parancsnoka dicsőre okirattal látta el: vitéz *Kocsis László* csendőrt, gyilkosság büntetével gyanúsított fegyveres rab katonaszökevények üldözése és ártalmatlanná tétele közben tanúsított bátor magatartásáért; *Ferenczi Márton* tiszthelyettest — mert az örskörletében előfordult sorozatos betöréses lopás tetteseinek nyomozása, kiderítése és az igazságszolgáltatás kezére juttatása, valamint az ezen cselekményekkel kapcsolatos orgazdák kinyomozása és feljelentése körül mint őrsparancsnok a nyomozást nagy szakzszerűséggel és leleményességgel irányítva és részben személyesen vezetve, fáradságot nem ismerő, igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; *Tóth Sándor* törzsőrmester v.-t, mert a hatvani örskörletben előfordult sorozatos betöréses-lopás tetteseinek nyomozása, kiderítése és az igazságszolgáltatás kezére juttatása, valamint az ezen cselekményekkel kapcsolatos orgazdák kinyomozása és feljelentése körül járőrvezetői minőségben fáradságot nem ismerő, igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki; *Becei Sándor* őrmestert — mert a hatvani örskörletben előfordult sorozatos betöréses-lopás tetteseinek nyomozása, kiderítése és az igazságszolgáltatás kezére juttatása, valamint az ezen cselekményekkel kapcsolatos orgazdák kinyomozása és feljelentése körül járőrvezetői minőségben fáradságot nem ismerő, igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki. Nyilvánosan megdicsérte: *Sóvári István, Gulyás Márton* és *Domán Ferenc* csendőröket, mert a hatvani örskörletben előfordult sorozatos betöréses-lopás tetteseinek nyomozása, kiderítése és az igazságszolgáltatás kezére juttatása, valamint az ezen cselekményekkel kapcsolatos orgazdák kinyomozása és feljelentése körül járőrtársi minőségben járőrvezetőjüket fáradságot nem ismerő buzgalommal támogatatták.

Beutalások Balatonfüredre és Hévízre. A belügyminiszter úr a folyó évi III. gyógyidőszakra a balatonfüredi csendőrségi gyógyházba pótlólag a következőket utalta be: A tény-

KAUFMAN A. ÉS TÁRSAI

Budapest, II., Margit-krt. 52
Telefon: 1-525-36.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezkeszkedik.

BÚTORT Steiner és Franknál

Kedvező fizetési feltételek! **KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 12**

A legegyszerűbb és legdíszesebb, kivétel elsőrendű minőségben. Jutányos árak.

ÍRÓGÉP

új és újjáéptített hordozható és nagy írodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, masszív jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ

Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

leges csendőrtiszt állományból: Szabó Jenő alezredes és feleségét. Az ellátást élvező csendőrtiszt özvegyek és árvák közül: özvegy Boronkay Akosné ny. tábornok özvegyét és Mária leányát.

A hévízi csendőrségi gyógyházba: A m. kir. honvédség ellátást élvező tiszt özvegyei közül: özvegy Ghiczzy Józsefné vezérkari alezredes özvegyét.

Csendőregyén vízbefulladásá. A debreceni kerület parancsnokság gaesályi őrséről az oroszvári őrsre vezényelt Trencsényi László csendőr június hó 22-én a Duna vízméreténél teljesített szolgálatot. Járőrvezetőjétől nyert engedély alapján a Duna vízében fürdött és fürdés közben belefutott. Holttestét a víz elsodorta. A kivizsgálás folyamatban van.

Közúti balesetek. A hajdúsámsoni őrs állományába tartozó Dezsi Lajos csendőr június 21-én a Debrecen—Hajdúszoboszló közötti műúton kerékpározott. Hajdúszoboszló közelében, előzés közben egy ismeretlen rendszámú személygépkocsi Dezsi csendőrt elütötte. Dezsi csendőr a kerékpárról leesett, szerencsére csak jelentéktelen sérüléseket szenvedett. A gépkocsi megállás nélkül tovább ment Hajdúszoboszló irányába. A nyomozás folyik.

A szilvásváradai őrs állományából a bánrvevei őrsre ideiglenesen vezényelt Antal Béla csendőr Szilvásvárad községbe 12 órai eltávozást nyert. Bánrveve június 19-én 21—22 óra között időben indult vissza. Amikor Szilvásváradot elhagyta, egy vele szemben haladó tehergépkocsival találkozott. A gépkocsivezető a fényt csak akkor tompította le, amikor már közvetlen közelbe ért. Az erős fénytől Antal csendőr látóképességét pillanatokra elvesztette s ennek következtében a gépkocsi középrése elütötte. Antal csendőr sérülése 20 napon belül gyógyuló. A baleset megtörténte után a gépkocsivezető megállás nélkül tovább hajtott. Az ismeretlen gépkocsivezető kilitét és a gépkocsi tulajdonosát eddig nem sikerült megállapítani. A nyomozás folyik.

Fegyverhasználat. A kunszentmártoni őrs járőre: Erdei László tiszthelyettes és Kardos József csendőr július hó 7-én B. Nagy János rabzókevény ellen Kunszentmárton község határában pisztolyt használt. B. Nagy János a jobb felső lábszárán megsérült. Sérülése könnyebb természetű. A járőr, illetve az őrs orvosi kezelésről gondoskodott. A kivizsgálás folyamatban van.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vlahina) Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5., fsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani). Dél József ny. thtis, Rákosszentmihály, Matild-utca 11. sz., Fekete Imre ny. törzsőrmester, Új-Hatvan, Toldi-u. 2. Árak és munkadíjak: szép, új disztoll, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — Papp Ferenc ny. törzsőrmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet körút 35.) kappanfarokból különleges gondattal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniök.

Eladó kifogástalan állapotban levő Remington portable írógép. Cim a szerkesztőségben.

Fajtiszta, 3—12 hónapos komondor szukát venne a kiskúnhalasi lovastanosztály közétékezése. Ajánlatokat dr. Rónai Sándor állatorvos címére (Kiskunhalas, lovastanosztály) kell küldeni.

MERCEDES ÍRÓGÉP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezérképviselet:

Bemutató terem:

V., Nádor-utca 15.

ÍRÓGÉP BEHOZATALI RT.

Budapest, V., Nádor-u. 24.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónnal „Szószzerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, kettes sortávolságra, kézírással pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgató-ságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, mely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem trunk, ha a beküldő válaszbellyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöl

nem luxus!

meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői úzenetben, hanem a „Csendőrlexikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei évi 10 P előfizetési díjat fizetnek. Legkisebb előfizetési idő: félév. Nyugállományú legénységi olvasóink az előfizetési díjat 2 pengős részletekben is fizethetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. sz. postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok Szerkesztőségének, Budapest, I. kerület, Bőszörményi-út 21. szám.“

Balassagyarmat. A Szut. 284/e. pontja szerinti időkiszabatt azért vonatkozik csak a vonaton vagy előfogaton megtett ügyködési utazásokra, mert ha a csendőr az ügyködés helyére (kérdezett esetben: oéllövészetre) gyalog, lóháton vagy kerékpáron ment, akkor részére a kilométerek száma szerint a Szut. 6. mellékletben megállapított időkiszabatt illetékes.

Hajdu János, Kisláng. Felsőbbségi határozat, hogy ilyen kívánásokat közölni nem lehet.

Bogács. Apja születési anyakönyvi kivonatát, házasságkötését igazoló okmányait s az Ön születési anyakönyvi kivonatát mutassa be annál az anyakönyvi hivatalnál, ahol az Ön születését bejelentették s ott kérje nevének kiigazítását. Ez megtörténvén, kérjen egy (sőt jobb, ha két-három) új kivonatot, azt terjessze fel a kerületi paranesnoksághoz és kérje, hogy az anyakönyvi kivonat szerinti névhasználatához való jogát állományparanesban tárgyalják le. Máskor írjon jellegét!

Brassó. A házépítési kölesönök (Láb-kölesön) ügyében a következőkben tájékoztatjuk: Ön, mint nyugállományú csendőr, kaphat, ha beépítésre alkalmas, tehermentes telekkel rendelkezik, ha ez már telekkönyvileg is tulajdona, ha az építkezési költségek 40%-ával készpénzben vagy teljesen kifizetett építkezési anyagokban rendelkezik, ha a kölesön ingatlanára első helyre bekebelezhető, lakbérére kapható. Kölesönt új építkezésekre (toldalékpítkezésre is) kaphat. Meglévő lakóház vásárlására nem, nyaralók, fűdőlőházak építésére sem. Teljes részletességgel a Lakásépítő Állandó Bizottság (Láb) szolgál, amelynek segédhivatalától (Budapest, II. ker., Fő-utca 1.) kérjen „Jelentkezési ív“-et.

Szeged. Nem kell már sokáig keseregnie, rendezve lesz ez a kérdés is. Azért ismerje el, hogy akikről szó van, azok 20-30 évig — ha nem tovább — taposták a sarat...

Gurmai őrm., Keskemét. Az anyát kell sértettként tárgyalni.

Sótony. Az 1934. évi 1630/M. E. kormányrendelet szerint valóban csak a következő lakbérnegyedben illetékes a lakbértöbblet. Ezt a rendeletet, száma is mutatja, 1934. évben adták ki. Az 1934. évi Csendőrségi Zsebkönyvet pedig már 1933. novemberben a nyomda készítette. Nem hibás tehát a Zsebkönyv, amikor a 290. oldalon levő adatokat közli.

H. A., Dénesfa. Kérelmét a belügyminiszter úrhoz (VI/b. osztály) kell beadnia. Csatolnia kell a Károly-csapatkereszt viselési igazolványát.

Fehér nadrág. A laktanyában való foglalkozásnál viselhetik, foglalkozás után a községbe kimenetkor szintén.

Órhalom. Szó sincs róla. A 251/a. pont intézkedését ott kell alkalmazni, ahol pl. anyagraktár, gyár-, ipartelep van és ahol a csendőrzárőr is megjelenik. A Szolg. Szab. 51. §-a szabja meg az eligazítást; az örök, zárőrök csak akkor kerülhetnek a csendőrzárőrökkel helyes módon érintkezésbe, ha utóbbiak is ahhoz tartják magukat. Bizonyára tudják, hogy miért kellett ezt most rendezni. Eddig ez igen ritkán fordult elő.

Igazolványos. 1903. Azt kérdezi tőlünk; pályázzon-e a hirdetett polgári állásra. A kötelező lejártával jogos a tervezett lépés. Szabályok szerint való. Nem szólhat ellene senki semmit. Mindaddig, míg az eltávozás oka: természetes. Ez az eset, azonban nem ilyen. Meggyőződésünk, hogy azért pályázik polgári állásra, mert ott több előnyt vél magának elérni s kevesebb kötelezést vagy nem oly kemény feladatokat. Magyarul: nagyobb kenyeret, több fizetést, jobb előlépést. Ezért nem volt Ön csendőr soha szívvel-lélekkel. Ön csak kenyeret látott a csendőrkalapban és a szolgálatban is az tetszett Önnek legjobban, hogy a 12 órán túli szolgálatát külön is megfizette az állam. Egyébként lelke, gondolatai máshol portyáztak és nem ott, ahol testileg volt. Egykedvű volt vagy nemtörődöm és csak akkor villant fel a szeme, ha az előléptetési beadvány határideje közelgett, vagy elsején aláírta a fizetési jegyzéket és végül, ha szabadságra lehetett menni. Mert csak az ilyen tehet olyant, hogy elvágják tőlünk, a tollas kalaptól s mindattól, amit ez a dísz a viselőjének ad. A kötelezője lejártát kívarta kínosan és az őrmesteri előléptetésnek örült s örülhetett nagyon is, mert aránylag igen rövid idő alatt ért el, most azonban, mert különböző okok szükségessé tették az előléptetési menet csökkentését, Ön nem találja meg tovább számításait, érzi, hogy most, miután besorolt a zárőrvezetők kemény, értékes, fáradhatatlan csapatába őrmester létére, érzi, hogy ez már Önnek sok és itt most már igazán dolgoznia kellene... hát ezt Ön nem teszi. Elmegy. Az a baj, hogy Ön hamarosan lett őrmester. Mert az őrmester már zárőrvezető, az pedig szolgálata alatt élethalál ura s Ön viszont eddigi szolgálata alatt még nem vett fel annyit a tizezreket átható csendőrszellemből, hogy mindenekelött mást és ne önmagát tekintse. Nem nyílt meg lelke kapuja ahhoz, hogy a jó csendőr nem a neki juttatott kenyér nagyságát nézi, hanem annak előtte minden mást, ami a köznek jó és előnyös, ezzel az állampolgárok javát szolgálja. Ön tehát csak rendfokozatban lett őrmester, csendőri értelemben pedig kezdő próbacsendőr maradt. Sokak előtt: elérhetetlen álom a kakastollas élet s lehet, sőt bizonyos, hogy Ön is reszketve várta a behívását, a döntést, hogy annyi ezer közül Ön kiváltságos lett és felvették a testület tagjai közé. Ön most a hirdetett polgári állásra pályázik és talán protekcióval, reszketve várja a döntést, de egy kis remény mégis élt magában, mert azt gondolja s hangoz-

ÓRA, ÉKSZEREMŰ, AJÁNDEKTÁRGYAK

»KRONOSZ«

óra- és ékszerkereskedelmi r. t.

BUDAPEST, IV., ESKÜ-ÚT 3. SZ.

RÉSZLETFIZETÉSI KEDVEZMÉNYI

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 18-48-31, 18-48-32.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

KARDOBJT

ÉS MÁS FELSZERELÉSI CIKKEIT SZEREZZE BE KÖZVETLEN

PERLIK JÁNOS
CSENDŐRSÉGI ÉS KATONAI FELSZERELÉSI ÜZEMÉTEL
PESTSZENTIMRE. (Postafiók)

Kardfőkezelést, aranyozást, ezüstözést olcsón végeztünk.

Katonai térképek, szolgálati könyvek

-féle könyvkereskedés
GRILL GERGELY R. Rt.-nál
Budapest, V. ker., Dorottya-utca 3. sz.

tatja: engem ne vennének fel, aki csendőr vagyok? Jogosan gondolkodik így, de nem a maga személyére nézve, hanem arra, hogy valóban a csendőr-mivolta valakinek mindig jó ajánlólevél volt mindenhová. Igaz, hogy azok, akik megalapozták a csendőr e nagy értékét, azok soha, a legterheesebb viszonyok között sem gondoltak pillanatra sem arra, amire Ön most, Tisztelegjen már most — mert erre most még érdemes — még egyet megőszült s a kötelességek súlya alatt görnyedő, izig-vérig csendőr őrsparancsnoka előtt, köszönjön a csendőrsalád őrsbeli tagjainak, nézzen szét minél alaposabban a tiszta helyiségekben s aztán majd vágja sarokba a szolgálati utasítást és annak főként a hetvenegyedik pontját felejtse el, mert ezt Ön soha nem értette és sohase is értené. Erre Önnek, erre a bibliára, nem lesz többé szüksége, mert ahová Ön most pályázik, ott másként imádkoznak s ott nem igen talál oly könyvet, amelyből azt olvashatná: „... szép hivatását kitüntetésnek tekintse és ne csupán kenyérkeresetnek és legyen büszke arra, hogy olyan testületnek a tagja, mely csak erkölcsileg megválogatottakat fogad kebelébe s amely mindenki által megkülönböztetett tiszteletben és megbecsülésben részesül.” Csak menjen.

KÉZIRATOK.

Bajzatanya. Lehet, hogy nem hiszi, amit mondunk, de úgy van, hogy a beküldött írásokat örömmel, aprólékos figyelemmel, odaadással olvassuk, mert mindegyiknél kutatva kutatjuk a tehetséget, rátermettséget, a nevelhető készséget. Nem egy bajtársra írását olvashatja, vannak elegendő, akiknél észrevettük, hogy tudnak írni, csak egy kis útbaigazítást, támogatást kell adni nekik. Meg is kapták s ma már gyümölcsöt terem — örömről — a fáradozásunk. Önnél ezt nem kíséreljük meg. Nem, mert Ön az írásában olyan képességeket árul el, amelyekből minden erőnk megfeszítésével sem tudunk semmit sem kicsiholni. Ugyan hát, miesoda ember az, aki így kezdi írását: „Ősz volt. A végtelen Tejút mákszeme a hajnali ólmát aludta. A jegenyefák hegyeit bikanyál kötötte össze, mely elfogta Marconi bácsi rejtelmes hullámain. Szépen bontakozik ki minden, amit a természet folyamata nyújthat.” — Már ezek olvasása után teljes joggal eldohattunk volna az „elbeszélés”-ét. De kíváncsiak voltunk. Elolvastuk végig: nem csalódtunk. Aki ilyen értelmetlenséggel kezd, ügyis folytatja, ügyis végzi. Már a multkor idéztünk egy ilyen bekezdést. Furesa, de úgy van, ott is valami bikanyál húzódtott el a májusi (!) ég alatt, az ördög ezt a bikanyálát, amelyik Marconi bácsi (!) hullámain felfogja! Csuda lesz ebből, meglátja: mert ősszel a csorda majd bikanyálás mezőn fog legelni, akkor gondoljon arra, hogy esudás ez a technika; minden téhen Marconit fogja hallgatni, a drótnélküli üzeneteket bikanyálon át, valahonnét, a tiroli mezőkről üzennek majd a tehenek... Kérjen bocsanatot a papírtól, amint mi tettük, amikor ilyen hosszasan foglalkoztunk a dologgal. A Tejút mákszeme a tanunk, hogy csak azért ilyen hosszasan: tanuljanak belőle a hasonló merényletre készülők.

Dr. Cz. F. Szolgálatunkhoz közelebb eső anyagot kérünk. Ezt nem közölhetjük.

Borvíz. 1905. Kunmadaras. Jönni fognak, Lovas cikkét felhasználjuk. Igen talpraesett, ügyes írás. Öröm volt olvasni. Értesítést várunk arról, hogy ezt az üzenetünket tudomásul vette.

Legenda. Valami foghatóbbat írjon; van a magyar életben, a katonavilágban s talán a csendőr mapjaiban is elég anyag, amit ilyen írói készséggel, mint Önnek van, könnyen, szépen fel lehet dolgozni. Ezt nem közöljük.

Zúg az erdő.

(Regény.)

(24)

írta: NYÁRY ANDOR.

Jász Suba Gáspár szelíden mosolygott:
— Tudom. Én küldtem ide. Én beszéltem rá, hogy mondjon el mindent.

A parancsnok döbbsent pillantást lövelt Istráte Pável felé.

Jász Suba Gáspár a parancsnokra nézett:

— Hát akkor... megmondott mindent?

— Meg.

— Az összeesküvőket is elsorolta?

— Azokat is.

Jász Suba Gáspár elgondolkozott:

— A Kis Pétert is?

A parancsnok alig bírta visszafojtani örömét e nem várt fordulatra. Ujongott lelkében a gondolat, hogy a legény azt hiszi, hogy a leány tényleg elmondott mindent és most önként elárulja társait. Meghagyta a legényt hitében és tovább folytatta a játékot.

— Kis Pétert is.

— Dömötör Gáspárt is?

— Azt is.

Még elmondott vagy húsz nevet. Mikor aztán a neveket elsorolta, a parancsnok felé fordult és alázatosan megszólalt:

— Megkövetem a parancsnok urat, mi lesz a sorsuk az összeesküvőknek?

A parancsnok rekedten kacagott:

— Azt majd megtudod, gazember!

Jász Suba Gáspárnak a szeme se rebbsent:

— Felakasztják őket?

— De fel ám! Veled együtt.

Jász Suba Gáspár úgy tett, mintha csodálkozott volna:

— Velem együtt!... Azt mondta a mátkámnak, hogy hagyja az életemet, ha eláruljuk az összeesküvőket.

A parancsnok szeme gyűlölettel tapadt a legényre:

— Csak nem gondold, hogy téged megkíméllek!

Jász Suba Gáspár keserűen bólintott:

— Persze!... Én voltam az összeesküvők vezére...

Aztán elmosolyodott.

A m. kir. csendőrség i. t. tagjait kétségtelenül érdekli
DOBLHOFF LILY báróné tollából most megjelent

„HORTHY MIKLÓS”

c. könyve. Számos képpel ára fűzve P 4.— kötve P 6.—

Megrendelhető:

Pfeifer Ferdinánd (Zeidler Testvérek) nemzeti könyvkereskedésében

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 5.

Önök által megszabott időre terjedő előlegnélküli hitel a m. kir. csendőrség m. t. tagjai részére

Bútorok, szelconok, matracok és sodronyok, szőnyeg-
árak, futó- és ebédlőszőnyegek, dísztárgyak és az
összes vászonárak, abroszok, ágyneműdamasztok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk!

● Lakásberendező vállalat, VI. Andrassy út 66 ●

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgyár Rt.
Bowden fékpázmák és spirálisok.

Budapest, XI., Budaöki-út 60. sz.

Kerékpári

a kitűnően bevált, legnagyobb strapát is kibíró „Túrán” gépünket gyári garanciával 12 havi részletre szállítjuk a csendőrség tagjainak.
PANNONIA, VI., HAJÓS-UTCA 15.

A parancsnok rákiáltott a legényre:

— Tréfálsz!

Jász Suba Gáspár lesütötte tekintetét:

— Hogyan tréfálnék én a parancsnok úrral. Én csak egy nyomorult magyar vagyok, aki holnap már az akasztófán lógna, ha úgy lenne, amint parancsnok úr szeretné.

A parancsnok kezdett ideges lenni, dühösen kiáltott:

— Ugy is lesz!

Jász Suba Gáspár felkapta fejét:

— Hát nem úgy lesz! — harsant a szava, a szeme megvillant, a szelíd tekintést elűzte arcáról a turáni dac és szúrós szemeivel ránézett a parancsnokra. Az megrettent, de aztán fellángolt lelkében a harag:

— Ki mondja azt!

Jász Suba Gáspár a mellére ütött:

— Reszkettek, kutyák... Haha!... Megneveztem az úrnak, hogy ebben az országban nem akasztat fel egyetlen magyart se!

A parancsnok felemelte az öklét, hogy a legény arcába csap. Jász Suba Gáspár szembe nyúlott vele.

— Hozzám ne nyulj, mert beléd fojtom a lelket!

A parancsnok toporzékoltt:

— Fogjátok meg!

Istráte Pável és Szimeon egy lépést a legény felé tett.

Jász Suba Gáspár előrántotta zsebéből a kézigránátot és magasra tartotta:

— Vissza!

A három nyomorult megtorpant, gyáva szemükben sápadtan remegett a félelem.

Jász Suba Gáspár kacagott:

— Reszkettek, kutyák... Haha!... Negneveztem az összesküvöket. Most már tudjátok, kik azok a magyarok, akik átkozva rázzák karjukon a bilineseiteket!... Hárman tudjátok... Te, te és te ördög-lelkű Istráte Pável, aki rám hoztad bitang leveleddel a nyomorúságot. Fogjátok meg! Fogassátok el az összesküvő testvéreimet! Hiszen tudjátok, hogy kik azok, Haha! Nem lehet. Most én parancsolok.

Mária magához tért, lassan felkelt, Gáspárhoz támo-lygott és megállt a háta mögött.

Jász Suba Gáspár megcsóválta feje fölött a kézibombát és tombolva lelkesült:

— Itt van a halál! Látjátok a halált. Én vagyok a halál. Elveszem tőletek a titkokat. Veletek pusztulok. De nem maradok bosszulatlanul! El még a magyarok Istene! El még a magyarok szívében a hazaszeretet tüze. Jász Suba Gáspár leteszi kezéből a vezéri pálcát, holnap már lesz másik Jász Suba Gáspár, ha kell, lesz harmadik, tizedik... milliomodik. Mindaddig lesznek Jász Suba Gáspárok, amíg a Kárpátok koszorúján fel nem ragyog a magyarok napja! Amíg magyar búzát nem terem Erdély magyar földje! Megesküdtünk a sziklabarlangban; átkozott legyen az a magyar, aki cserben hagyja a szentséges magyar zászlót.

A kézigránátot odavágta a lapuló románok közé:

— Pusztuljatok!

Két meleg kart érzett a nyaka köré fonódni, arcán egy forró, szerelmes csókot, majd dörrenés hasított az éjszakába, aztán csend...

LV.

A katonacsákányok tompán kopogtak a romok között. Mária és Gáspár holtteste az udvaron feküdt. Előtte katona strázsált. A parancs így rendelte. Holnap majd megállapítják a személyazonosságot s a nyomokon elindulnak.

Sötét volt, az éjszaka gyászosan feküdt a falura, a babonás román katona remegve állt a két holttest előtt, félt, reszketett, elfordult, hogy ne lássa...

Az utcáról fekete árnyék suhan az udvarra, nesztelenül surran, mintha nem is ember volna, mintha szárnyakon járna. Megáll... nézz... az ör felé onson.

Takács Mihály... Az ör remegve hányja mellére a keresztet.

Takács Mihály a falhoz lapul... aztán ugrik...

A katona ordítani akar. Két vasmarok a torkára tapad, aztán végigzuhan a földön...

Takács Mihály elereszti a katona nyakát, a holttestekhez megy, nyalábjába veszi előbb az egyiket, aztán a másikat és viszi... Úttalan utakon jár, csak a madár látja, csak a szellő sír a háta mögött, és ássa, ássa a fagyos fekete földet a fekete éjszakában, hogy reggelre minden nyom eltűnjön, ahol aztán keresztet farag, nehéz, súlyos keresztet, a keresztre fekete betűket éget s a fekete betűk csak ennyit mondanak:

— Volt!...

.... S a Czibles zúg, mintha átkot mondana...

Vége.

Gonosz lelkek.

(Pályázat.)

Kinek milyen bűn terheli a lelkét, egyremegy, de valamennyi egyforma abban, hogy embertársai kárára, veszteségére törekszik. E gonosz lelkek egyik alattomos munkásságú csoportját teszik azok, akik az emberi élelmiszereket hamisítják s ezzel jutnak haszonhoz. A napokban vett őrizetbe a csendőrség egy malomtulajdonost, aki a lisztbe csontlisztet kevertetett, azelőtt egy kofát jelentett fel, akinek a tejfele szinte emberhalált eredményezett...

Sok ilyen hamisítás van. A csendőrnek ismernie kell azokat. Ezek ismertetésére hirdetünk pályázatot, amelyen csak legénységi állományúak vehetnek részt. A legrészletesebb pályázatot jutalmazzuk és azt közöljük is. A pályázat határideje: augusztus 15.

Hareteret járt

(Pályázat.)

bajtársaink részére hirdetünk pályázatot, amikor azt kérjük tőlük: írják meg, hogy hareteren létük alatt mi volt az az esemény, amelyik legmélyebben vésődött emlékübe. Mindenki őriz ily emléket: egy várvavárt táborilap, egy ütközet, egy jóbarát eléste vagy jelenet, amely mosolyt fakasztott stb. Az ilyenek elkísérik az embert élete végéig s el is beszélük-mesélük azokat, hallani szeretnénk most már mi is.

Pályázhat mindenki, nyugdíjas olvasóink is. A pályázat határideje: 1938 augusztus 1. A nyerteseket jutalmazzuk és munkáikat a szokásos díjazás mellett közölni fogjuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
V., Honvéd-utca 10. — Felelős: Győry Aladár igazgató.

ANGORA NYULAK

tartása gyapjuk miatt igen gazdaságos.
Törzskönyvezett, fajtiszta, különböző koru

ANGORA NYULAK kedvező fizetési feltétellel

kaphatók

VARGA GIZELLA TENYÉSZETÉBŐL
KISPEST, LEHEL-UTCA 8. SZÁM.
(Üllői-úti villamosmegállótól negyedik ház.)

MEGBÍZHATÓ! KÉNYELMES! ELŐNYÖS

A

„TAKARÉKOSSÁG”
R.-T. DEBRECEN

BEVÁSÁRLÁSI RENDSZERE

110 fizetben nyújt vásárlási lehetőséget.
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget,
a havonta megújuló továbbvásárlási jogával!

FELVILÁGOSÍTÁST, VÁSÁRLÁSI UTALVÁNYOKAT KÉSZ-
SÉGGEL NYUJT A KÖZPONTI IRODA DEBRECEN, DEÁK FERENC-U. 6.